

UiT Norges arktiske universitet

Department of Tourism and Northern Studies

Norske familier i Arguineguin

Norske livsstilmigranter i Arguineguin i en familiekontekst.

Åse Heidi Lorentzen

Master's Thesis in Tourism Studies – May 2023

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING NORSKE FAMILIER I ARGUINEGUIN.....	5
1.1	Kontekst for studien	6
1.2	Arguineguin og norske livsstilsmigranter	8
1.3	Min bakgrunn som livsstilsmigrant.....	9
1.4	Problemstilling	11
1.5	Oppbygging av oppgaven.....	12
2	LITTERATURGJENNOMGANG.....	13
2.1	Liminalitet	13
2.2	Limbo	14
2.3	Eventyreren og turisten	15
2.4	Sojurner, expat og hverdagsliv.....	16
2.5	Push and pull for livsstilsmigranten.	18
2.5.1	Livsstilsmigranten	18
2.5.2	Helsemigrasjon.....	21
2.5.3	Arbeidsmigrasjon	22
2.5.4	Fritid på heltid	23
2.5.5	Fra ferie til livsstilmigrasjon.....	24
2.5.6	Nasjonale institusjoner og hverdagsliv	24
2.6	Push og pull returnmigrasjon	27
3	TEORETISK OG METODISK RAMMEVERK.....	29
3.1	Push og pull.....	30
3.2	Livsstilsmigranten	31
3.3	Overgangsritualer og liminalitet.....	32
3.4	Diaspora og transnasjonale liv	33
3.5	Kvalitativ tilnærming og opplevelse av et fenomen.....	34
3.6	Kvalitativt intervju	35

3.6.1	Kvalitativt intervju, sosiale medier og e-post.....	36
3.7	Gjennomføring av intervjuer og utvalg	36
3.7.1	Intervju med nøkkelperson som pilotstudie	36
3.7.2	Gjennomføring av intervjuer via sosiale medier og epost.....	37
3.7.3	Utvalg	39
3.8	Min rolle som forsker og etiske vurderinger	40
4	ANALYSE	42
4.1	Livsstilmigrasjon og push- og pull-faktorer	42
4.2	Norske liv i Arguineguin.....	48
4.3	Push- fra Arguineguin og pull- til Norge	55
4.4	Ønsket om å bli Arguineguin	59
5	NORSKE FAMILIER I ARGUINEGUIN: AVSLUTNING.....	60
5.1	Livsstilmigrasjon og push og pull.....	60
5.2	Arguineguin – en diaspora og liminal tilværelse	63
5.3	Retur til Norge.....	66
5.4	Begrensninger i oppgaven.....	68
5.5	Avsluttende betraktninger	69
	Referanseliste	71

Forord og takk

Jeg ønsker å takke min fantastiske veileder, Trine Kvidal-Røvik, for alle innspill i forbindelse med denne oppgaven, for hjelp med struktur, for all støtte underveis, og for at hun hadde tro på prosjektet mitt. Hennes hjelp, og gode forslag inspirerte meg til å fortsette og til å fullføre prosjektet. Jeg er takknemlig for at jeg fikk deltakere til intervjuer, og at de valgte å bruke tid på å dele sine erfaringer. Takk til alle de fantastiske menneskene jeg ble kjent med i Arguineguin, som inspirerte meg til å skrive denne masteroppgaven og fullføre den. Det har vært en personlig reise og et tema som har ligget nært hjertet i flere år, både for meg og familien min. Jeg ønsker også å takke Trine Sandmo ved biblioteket (UIT) for god hjelp, og tidligere veileder, Bente Heimtun, for innspill og inspirasjon samt andre ansatte ved UIT for viktige bidrag. Videre ønsker jeg å takke tidligere kolleger ved Tønsberg og Færder bibliotek for at de har bestilt litteraturen jeg trengte til oppgaven, og for at de har hatt tro på meg. Jeg vil også takke min nåværende arbeidsgiver Barne -, ungdoms og familiedirektoratet for at jeg fikk ta ut ferie og permisjon i den siste tiden før jeg leverte oppgaven, og at jeg fikk bruke kontoret som studieplass. Jeg vil videre takke den yngste datteren min for at hun korrigerste stavefeil, og Mette Rosten Larsen for korrekturlesing og språkvask. Til slutt vil jeg takke familien min. Min mann har vært en god samtalepartner, og sammen med min eldste datter har han tatt mye av husarbeidet og laget mat i denne tiden. Mine voksne døtre har hjulpet meg med tekniske utfordringer og kattepusen min har vært trofast ved min side mens jeg satt ved PC-en.

Jeg ville ikke klart det uten dere.

Tusen takk

Åse Heidi Lorentzen

Tønsberg, mai 2023

Sammendrag

Livsstilmigrasjon til Arguineguin i et familieperspektiv for nordmenn er en trend som startet rundt 1960- tallet, men økte i omfang da den norske skolen ble etablert på 1970- tallet.

Turismen og livsstilmigrasjonen til området har hatt økende popularitet siden den gang, og stedet har etablert norsk skole, norsk sjømannskirke og infrastruktur tilpasset nordmenn.

Jeg utførte en kvalitativ undersøkelse for å utforske årsaker til at norske familier reiste til Arguineguin, hvordan de opplevde livene sine i Arguineguin og grunner til at de eventuelt ønsket å reise hjem igjen til Norge. Teoriene som oppgaven i hovedsak er bygd opp rundt er livsstilmigrasjon, push- og pull- teori, liminalitet, diaspora og transnasjonale liv. Det viste seg at hovedgrunnene for å reise fra Norge til Arguineguin var helseproblemer, ønske om et godt klima, eventyrlyst og at det var et etablert norsk miljø med norsk skole, norsk sjømannskirke, samt annen infrastruktur tilpasset nordmenn.

Oppholdet var for de fleste preget av midlertidighet og sosialisering, og det at de bodde i samme område som mange andre nordmenn. Det var mulig å snakke mye norsk i området, noe som gjorde at de fleste ikke kunne godt nok spansk til å bli integrert i lokalmiljøet. Det kan se ut som om vi har fått en ny «fritidsklasse», som tilsynelatende er økonomisk frie, selv om oppholdet for noen kan ha vært finansiert med velferdsmidler fra Norge, i og med at få av informantene oppga at de hadde jobb mens de var i Arguineguin. Dette tyder på at returnmigrasjon til Norge ofte skyldtes de samme grunnene som livsstilmigrasjon til Arguineguin, da nye helseproblemer ble nevnt som en årsak til at flere dro hjem igjen. Andre grunner var at mange måtte tilbake til forpliktelser og jobb hjemme i Norge. Det var også flere som nevnte at de nådde en milepæl, som kan minne om et overgangsrituale, spesielt da ungdommene var ferdige med «videregående» på den norske skolen. De ønsket å flytte hjem til Norge for å få tilgang til bedre utdanningsmuligheter, mens noen få livsstilmigranter ønsket å bo videre på en mer permanent basis. Da kan det se ut til at det kan dreie seg mer om varig migrasjon selv om livsstilmigranterne bor i Arguineguin som de deler blant annet lokalbefolkning, livsstilmigranter og turister.

Nøkkelord: livsstilmigrasjon, i familieperspektiv, push og pull, helse, eventyrlyst, liminalitet diaspora, transnasjonale liv, norske institusjoner, fritidsklasse og returnmigrasjon

1 INNLEDNING NORSKE FAMILIER I ARGUINEGUIN

Her er det kaldt og kusli, Kal.
me' snø og sno fra nøl
men langt i sør fins varme land,
me' palmesus og sol
Der skulle vi har vøri, Kal-
vi skulle reist i fjol

(Børli, 1952, s. 92)

I denne oppgaven vil jeg ta for meg fenomenet livsstilsmigranter i Arguineguin på Gran Canaria i Spania i et familieperspektiv. Begrepet livsstilsmigrant ligger i skjæringspunktet mellom turisme og migrasjon og bærer preg av en slags forlenget ferie i solen, samtidig som man har et hverdagsliv (O'Reilly, 2000).

I flere tiår har nordmenn utviklet en kultur for å reise til «Syden», et begrep som stammer fra «Süden» (Språkrådet, 2017). Kalvø (2000) påpeker at Syden ikke er et geografisk sted, men et hvilket som helst land eller sted sydover i Europa, som Gran Canaria i Spania eller et sted i Hellas. Felles for dem alle, er at de er tilpasset turister og at de gjerne ligger ved kysten. Syden er et sted man lengter til i hverdagen, et sted man kan gjøre seg forstått på norsk, engelsk, svensk eller en blanding av flere språk. «Syden er ein plass som definitivt ikkje er Norge, men såpass norsk at du kan kjenne deg trygg» (Kalvø, 2000, s. 54).

I tillegg til at nordmenn reiser på ferie til Arguineguin velger mange lengre opphold som livsstilsmigranter. Media har vært svært opptatt av at norske familier velger langtidsopphold til steder som Arguineguin. Det var nylig en reportasje i Verdens Gang der Langset (2023) intervjuet flere norske familier som var livsstilsmigranter i Arguineguin -området. Noen av intervjuene viste at helseutfordringer, sammen med eventyrlyst, var spesielt fremtredende årsaker til livsstilsmigrasjonen. Flere av de som ble intervjuet hevdet at de levde mer aktive liv i et godt klima og at de benyttet seg av de norske institusjonene i området (Langset, 2023).

Mitt prosjekt

I mitt konkrete prosjekt er jeg interessert i å forstå hvorfor norske familier reiser som livsstilsmigranter til Arguineguin. Det er tydelig at media også har vært opptatt av fenomenet. Det er ikke vanskelig å finne historier i dagspresse eller på internett som omhandler norske familier som er livsstilsmigranter i Arguineguin. Det ser derimot ut til at det ikke er forsket mye på fenomenet innen reiselivsfeltet. Det kan derfor være nyttig å finne ut mer om dette området, som ligger mellom migrasjon og turisme, i og med at det kan virke som om dette er utbredt. Jeg ønsker først og fremst å benytte begrepet livsstilsmigrant, selv om det i litteraturen ofte er benyttet begreper som langtidsturist, migrant, trekkfugl, sesongturist, resident turist, fastboende og langtidsboende nordmenn. Begrepene er ikke gjensidig ekskluderende, og av innhentet relevant litteratur om fenomenet livsstilsmigrant er begrepene brukt om hverandre. Dette viser at det er et komplekst tema, som det trengs mer kunnskap om i et reiselivsperspektiv. Det er også av samfunnsmessig nytte å forstå fenomenet, siden det er så mange norske familier som velger å reise som livsstilsmigranter fra Norge og til steder som Arguineguin.

1.1 Kontekst for studien

Døving (2011, s. 20) beskriver Syden som et sted hvor man reiser for «sol og bading», ofte tilrettelagt for turister og definert og markedsført av reiseselskapene nettopp som «Syden». Ved å reise dit er man på vei til «fritidens land» (Døving, 2011, s. 21). Døving (2011, s. 27) hevder videre at både pensjonister og barnefamilier som drømmer om Syden ofte velger et langtidsopphold der det allerede er nordmenn, f.eks. på turiststeder som «Costa del Sol, Costa Blanca og Kanariøyene». Peter Gray hevdet i 1970 at «sollyst» (Jacobsen, 2014, s. 151) er en motivasjon for å reise til «Syden», samtidig som man reiser fra noe.

Turismeutviklingen på Gran Canaria

Turismeutviklingen henger sammen med en europeisk, særlig britisk tradisjon, knyttet til reiser til badebyer og spa, der det å bade i saltvann var ansett som helsefremmende (Walton, 2009). Pakketurer med tog til badebyer i Storbritannia var en del av Thomas Cooks tidlige reiser fra rundt midten av 1800-tallet (Jacobsen, 1997, s. 36-38). Britene var noen av de første som hadde langtidsopphold på Kanariøyene, særlig på grunn av helserelevante plager. Det ble bygd hoteller for slike formål på slutten av 1800 tallet (Simon et al., 2001). Arguineguin var

på denne tiden ikke et reisemål og briter bosatte seg i nærheten av Las Palmas hvor de bygde kirke, etablerte skoler, næringsliv og hotell (Frejhagen, 2016). Første og andre verdenskrig medførte at færre briter besøkte og bosatte seg på Gran Canaria, og øya ble også mer isolert under Francos styre (Barrett & Bell, 2001; Cardozo, 2018). Turismen på Gran Canaria ble imidlertid revitalisert fra slutten av 1950-tallet, selv under Franco. Landet hadde behov for utenlandsk kapital og turismen ble dermed et satsingsområde, nå uten britenes sterke innflytelse (Cardozo, 2018; Frejhagen, 2013).

Da skandinavene oppdaget Gran Canaria

Skandinaviske sjømenn har også historisk tilknytning til Gran Canaria siden havnen i Las Palmas svar og er en viktig havn for bunkring. Noen sjømenn ble igjen som tidlige turister og etablerte egne næringsvirksomheter (Frejhagen, 2016). Svenskene har satt sine spor på Gran Canaria fra 1950-tallet. De kom til Gran Canaria først og fremst for helsegevinst, men de var også tidlig ute med å tilby såkalte charterturer til Las Palmas- området (Frejhagen, 2016). De etablerte etter hvert skole og innførte gudstjenester, åpnet egne restauranter og tilbød turisttjenester i Las Palmas i og med at det var mange svensker som bosatte seg der (Frejhagen, 2016). Deretter fulgte danskene etter (Frejhagen, 2016). Nordmenn som ville besøke øygruppen før slutten av 1950-tallet måtte først reise til Danmark eller Sverige for så å fly videre derfra (Aasbø, 2009). Svenskene var sentrale i utviklingen av sydkysten av Gran Canaria, og de utviklet et turistområde i San Augustin for turister, langtidsturister og fastboende svensker. Frejhagen (2016, s. 19) hevdet at svenskene levde som i en «svensk värld. Ving tok opp turistområdet i sitt turistprogram allerede på midten av 1960-tallet (Engstam, 2019; Frejhagen, 2013). I 1987 ble det bygd en svensk kirke i San Augustin og den svenske skolen etablerte seg etter hvert ved siden av kirken (Frejhagen, 2016). I 1970-årene bygde charter arrangørene egne ferieanlegg på sydkysten og masseturismen økte i omfang (Frejhagen, 2013). Bianchi og Talavera (2004) påstår at de nye turistområdene i syd tok over som populære reisemål da sydkysten ble utbygd i 1970-årene

Norske turister fikk øynene opp både for Spania og Gran Canaria og det ble vanligere å reise på ferie utenfor Norge (Aasbø, 2009). Det ble etablert charterturer og masseturisme også fra Norge. Dette kan ha medført at fenomenet sydenturer har blitt mer tilgjengelig for vanlige mennesker (Wiig 2009, s. 16–17). Charterturen fra Fornebu utenfor Oslo i Norge gikk først til Mallorca i Spania i 1959 (Wiig, 2009, s.16–17) og siden til Gran Canaria i 1964, samme år som innføringen av 4 uker ferie i Norge (Aasbø, 2009).

Norske turister og livsstilsmigranter har kommet til Gran Canaria og sydkysten av øya siden 1960-tallet, men antall reisende har økt spesielt i omfang fra rundt 1980 og frem til i dag (Dehli, 2005). Nordmenn begynte å reise til sydkysten av Gran Canaria, men var ikke en dominerende gruppe i begynnelsen. Nordmenn bosatte seg gjerne i Maspalomas og Playa del Ingles i internasjonale miljøer og den norske skolen ble først etablert i Playa del Ingles i 1974 med 13 registrerte elever (Den Norske Skole Gran Canaria, 2015). Skolen flyttet senere til Taurodalen der det ble et norsk miljø med skole, sjømannskirke, restaurant og butikk (Birkeland, 1995). Rundt 1970-1980-tallet ble Arguineguin et populært reisemål for norske turister, barnefamilier og for pensjonister med langtidsopphold. Sjømannskirken og den norske skole flyttet etter til samme område (Birkeland, 2013; Dehli, 2005)

Det har skjedd en stor utvikling de siste 50 årene med satsing på turisme og boligområder beregnet på turister og langtidsturister på sydkysten av Gran Canaria slik som i Arguineguin-området (Dehli, 2005; Frejhagen, 2016). I henhold til Cardozo (2018) er det en klar sammenheng mellom utviklingen av et område som turistdestinasjon til et sted der man kjøper fritidsboliger slik nordmenn begynte å gjøre (Cardozo, 2018).

1.2 Arguineguin og norske livsstilsmigranter

Arguineguin, på sydkysten av Gran Canaria i Mogan kommune, er det stedet som utgjør rammen rundt denne oppgaven da livsstilsmigrantene jeg har studert har til felles at de har hatt langtidsopphold der. Arguineguin er originalt en fiskelandsby (Breivik, 2011) men er i tillegg et feriested nordmenn ofte velger som destinasjon for livsstilsmigrasjon eller permanent bosted. Arguineguin er også ofte omtalt som en «norsk høyborg på Gran Canaria» siden så mange nordmenn er tilknyttet området (Ryvik, 2022). Norske institusjoner har vært representert i Arguineguinområdet i over 30 år (Den norske klubben, u.å: Den norske sjømannskirken, u.å; Den norske skolen Gran Canaria, u.å; Valle Marina, u.å). Det finnes i tillegg norske frisører, leger og boligmevlere (Den norske frisør, u.å; Det norske legesenteret Centro Medico Noruego Gran Canaria u.å.; Norsk boligservice, u.å). Man finner også mange norske butikker og restauranter der (Ryvik, 2022). En kan anta at de norske institusjonene sammen med de private norske entreprenørene er med på å skape arbeidsplasser for arbeidsføre livsstilsmigranter i Arguineguin i tillegg til møteplasser (Bjørklund 2006, s.9). Man kan si at infrastrukturen er på plass for norske barnefamilier i et område som er hevdet å ha rundt 300 soldager i året (Bjørklund, 2006; Dehli 2005, s.198; Ryvik, 2022).

Det var registrert i underkant av 3000 registrerte fastboende nordmenn i Arguineguinområdet i 2016 (Ryvik, 2022). Det er likevel uklart hvor mange nordmenn som faktisk har langtidsopphold der. I 2006 ble det antatt at «det er om lag 6000 nordmenn som overvintrer» i området hvis man regner med pensjonister og eldre som kun er i Arguineguin i vintermånedene (Bjørklund, 2006, s. 9). I forbindelse med at norske familier har valgt å bosette seg eller har langtidsopphold i Arguineguin området som livsstilsmigranter, er elevtallene på den norske skolen mellom 200-350 i snitt per år (Den norske skolen, u.å.). Sjømannskirken har også mange besøkende både turister og såkalte fastboende nordmenn. Det var i 2012 over «100 000 nordmenn som besøkte sjømannskirken» (Hjelmeland, 2013, s. 53). Hvis vi legger disse tallene til grunn kan vi anta at det befinner seg en stor andel av norske familier og nordmenn i Arguineguin- området til enhver tid.

1.3 Min bakgrunn som livsstilsmigrant

Da jeg startet på masteroppgaven innså jeg at det var nødvendig å fortelle om min egen bakgrunn som livsstilsmigrant i en familiekontekst, nettopp i Arguineguin. Fenomenet at mange norske familier reiser til Arguineguin som livsstilsmigranter har jeg altså selv vært en del av. Jeg har derfor hatt et ønske om å finne ut mer om feltet. Min forbindelse til det norske miljøet i Arguineguin har vært både uformelt og formelt, og det er ikke uvanlig at forskere på dette feltet starter som livsstilsmigranter selv, slik Cardozo (2018, s. 33) hevder.

Fra og med januar 2016 ønsket noen av oss i familien å reise til et bedre klima. Det var både helse- og trivselsrelaterte grunner til å bryte opp fra Norge. Vi syntes i tillegg at vi hadde behov for et avbrekk fra det mørke og triste i Norge og ønsket et liv i «Syden», i første omgang for en periode på om lag seks måneder. Vi ønsket også å bo i et norsk miljø, da dette virket både enklere og tryggere for oss. Fra før av hadde vi vært på ferie i Arguineguin-området, og kjente til både den norske skolen, og sjømannskirken. Det var også lett å finne flyreiser til Gran Canaria, i og med at det var mange tilbydere både av rutefly og pakkereiser. Området var allerede et etablert turistområde og et sted der mange nordmenn hadde sesongopphold, spesielt på vinteren. Før vi dro var jeg litt engstelig for at det var et festemiljø vi ville møte. Det viste seg å være helt motsatt, siden de fleste vi ble kjent med hadde en sunn og aktiv livsstil og levde hverdagsliv som livsstilsmigranter. Det var enkelt å finne bosted ved å leie fra andre livsstilsmigranter i et område som var populært blant nordmenn og folk fra Nord-Europa. Det viste seg også at det var lett å bli kjent med andre familier i det norske

miljøet, som til å begynne med besto av nettverket rundt den norske skolen, den norske sjømannskirken, den norske klubben og en kulturpub med quiz for nordmenn. Vi fikk veldig raskt en ny omgangskrets og ble med i uoffisielle klubber som drev med trening, fjell og sykkelturner. Vi ble bedt med i sosiale lag sammen med andre familier der mye av kommunikasjonen rundt disse avtalene gikk via sosiale medier. Vi var også med på et spanskurs via den norske klubben, og jeg lærte dermed litt mer enn jeg kunne fra før. Vi snakket ikke mye spansk, fordi vi for det meste var sammen med nordmenn, og hadde norsk lege og frisør. Jeg fikk midlertidig bruk for språket da vi ble boligeiere.

Vi ble kjent med de som jobbet på de norske institusjonene og følte at vi nærmest bodde i en liten bygd i Norge der alle kjenner alle. I tillegg til å ta meg av en familiebedrift hjemme i Norge, via internett, valgte jeg å jobbe frivillig i sjømannskirken i Arguineguin. Vi spiste også familiemiddag der hver onsdag, sammen med andre nordmenn. Sjømannskirken var i tillegg en naturlig møteplass hvis man ønsket å prate med andre eller være sosial. Jeg var også med på gudstjenester, noe jeg gjør veldig sjeldent i Norge. Etter en stund fikk datteren min og jeg deltidsjobber via det norske miljøet, mens min mann valgte å pendle mellom Norge og Arguineguin. Vi hadde det kjempefint i de månedene det planlagte oppholdet vårt varte. Vi var veldig fornøyde med den norske skolen og syntes selv at vi levde «det gode liv i Syden». Ulempene var at hele familien ikke alltid kunne være der samtidig på grunn av forpliktelser i Norge, og at vi gikk glipp av del ting sammen med annen familie og venner i Norge. Da vi dro hjem på sommeren, var vi så fornøyde med den norske skolen, klimaet og det norske miljøet at vi investerte i egen bolig i samme nabolag som der vi hadde leid. Boligen ble brukt på fulltid til datteren min var ferdig med videregående utdanning, med unntak av i skolens sommerferier da vi var hjemme i Norge. Etter at hun var ferdig med videregående skole dro vi hjem, hun til studier og vi andre til fulltidsjobber i Norge. Leiligheten i Arguineguin ble brukt noen måneder hver vinter, men trivselen ble ikke helt den samme, i og med at det ble utskiftninger i nettverket og vi var der mer som turister. Nettverket rundt skolemiljøet hadde forandret seg, og vi var ikke en del av miljøet på samme måte som før. Vi kom til et metningspunkt og solgte leiligheten, men min interesse for å lære mer om fenomenet «livsstilmigrasjon» i et familieperspektiv var vekket.

Jeg fortsatte på en allerede påbegynt utdanning i reiselivsstudier for å kunne belyse fenomenet «livsstilmigranter på Gran Canaria i et familieperspektiv». Gjennom denne oppgaven ønsker jeg å få en dypere forståelse av hvorfor norske livsstilmigranter velger å reise fra Norge og hva som trekker dem til Arguineguin, enten det er for kortere eller lengre perioder. Til tross

for at jeg selv allerede har erfaring som livsstilsmigrant, ønsker jeg å belyse grunnene til og motivasjonen bak nordmenns valg om å reise som livsstilsmigranter til Arguineguin i en familiekontekst.

1.4 Problemstilling

Jeg fattet som sagt interesse for fenomenet «livsstilmigrasjon» fordi jeg og familien min i flere perioder selv har vært en del av et norsk miljø i Arguineguin. Definisjonen av en livsstilsmigrant i denne konkrete oppgaven er en person som oppholder seg i Arguineguin, i en norsk familiekontekst, over lengre perioder og er der i skoleåret. Med denne oppgaven ønsker jeg å utforske og få en bedre forståelse av «livsstilmigrasjon». Min problemstilling har vært: Hvorfor reiser norske familier som livsstilsmigranter til Arguineguin? For å belyse dette overordnede spørsmålet har jeg undersøkt hva som motiverer de norske familiene til å reise fra Norge til Arguineguin, og videre hvordan de opplever livene sine der. Videre har jeg vært nysgjerrig på hvilke mekanismer som gjør at de fortsetter å være livsstilsmigranter eller at de velger å reise hjem igjen til Norge.

Jeg håper arbeidet mitt kan bidra til mer kunnskap om fenomenet livsstilmigrasjon i et familieperspektiv, en innsikt som vil være nyttig både for reiselivsforskningen, for turistmarkedsførere og for det norske samfunnet.

1.5 Oppbygging av oppgaven

Det første kapittelet er et introduksjonskapittel. Der vil jeg først komme inn på turismeutviklingen på Gran Canaria, for å kunne se sammenhengen og forsøke å få en forståelse av hvorfor Arguineguin har blitt et sted som nordmenn reiser til på ferie, som langtidsturister og/eller livsstilsmigranter. Videre vil jeg presentere Arguineguin, som er det fysiske stedet der deltakerne i studien min har oppholdt seg. Arguineguin blir presentert for å gi en forståelse av at det er mange nordmenn som holder til i området og for å vise at infrastrukturen er tilpasset nordmenn. Kapittelet inneholder også min egen bakgrunn og erfaring som livsstilsmigranter i Arguineguin og en betraktning rundt hvorfor jeg har blitt mer interessert i fenomenet. Problemstillingen blir også forklart. Kapittel 2 er en introduksjon av relevant litteratur, med særlig fokus på kunnskap i en norsk kontekst. I kapittel 3 presenterer jeg det teoretiske rammeverket for oppgaven og metoden som er brukt. Jeg vil forklare valg av forskningsmetode, utvalget av deltakerne og hvordan jeg gikk frem med de kvalitative intervjuene. Videre vil min rolle som forsker bli diskutert, samt etiske vurderinger. Kapittel 4 inneholder analysen av intervjuene som ble gjennomført og en diskusjon rundt de viktigste funnene. Kapittel 5 er en konklusjon knyttet til funnene og en vurdering av om det samsvarer med hva andre forskere har funnet ut. Det vil også bli presentert begrensninger for oppgaven og forslag til videre forskning på feltet.

2 LITTERATURGJENNOMGANG

I dette kapittelet vil jeg sette søkelys på relevant forskning knyttet til livsstilsmigrasjon som fenomen, for eksempel at nordmenn drar til Gran Canaria for en lengre periode. Begrepet «Syden» vil bli forklart nærmere, og såkalte «push and pull»-strategier for livsstilsmigrasjon vil bli belyst. Jeg kommer inn på hva forskere har funnet ut om å leve i en liminal tilstand eller i en limbotilstand som «sojourner» og/eller «expat», og om norske institusjoners rolle i nordmenns livsstilsmigrasjon. Jeg vil også henviser til tidligere forskning på «push- og pull» ved returnmigrasjon.

2.1 Liminalitet

Playa del Ingles ligger på sydkysten av Gran Canaria, noen kilometer øst for Arguineguin. Det er et område bygd opp spesielt for turister, og dermed et «ekte Syden-sted», ifølge Døving (2011, s. 20). Selänniemi (2003, s. 21) referer til “The South”, altså Syden, som et sted sydover som man reiser til på grunn av «sunlust», og som ofte betyr noe annet for turistene enn for lokalbefolkningen (Selänniemi, 2003, s. 21). Ifølge Selänniemi (2001, s. 89) betegnes finsk masseturisme til feriedestinasjonen Playa del Ingles på Gran Canaria som en liminal fase hvor «The sun always shines and produces a nice tan». Klimaet er bra og turistene føler seg friere enn hjemme, man befinner seg i en ustrukturert fase hvor man er borte fra hverdagens strev (Selänniemi 2001, s. 90). På dette stedet, som han også kaller «Playa del anywhere» (Selänniemi, 2001, s. 80), kan man bestille mat på sitt eget språk og man kan få en følelse at man er i «Little Finland» eller andre hjemlige omgivelser. Selänniemi (2001) hevder at turistene ofte ikke har noen interesse av landet de besøker og holder seg i turistsonen. Døving (2011) hevder at man ved å reise til det såkalte «Syden» kommer inn i en liminal fase der man har fritid, i tillegg til at man gjerne har andre sosiale regler å forholde seg til. Det som ikke er vel ansett hjemme kan være helt greit på en ferietur til «Syden, fritidens land» (s. 21). Den siste fasen starter når man kommer hjem til en normaltilstand, hvor man gjenopptar sosiale og kulturelle strukturer (Graburn, 2011; Selänniemi, 2001, s. 89)

Majos (2003) hevder at det å reise til Spania som langtidsturist eller livsstilsmigranter ofte handler om at man ønsker en slags friperiode fra hverdagslivet, og at man da reiser til et klima

man tenker er bra for helse, trivsel og revitalisering. For mange dreier det seg derfor ikke om integrasjon i det spanske samfunnet, men derimot om å leve som nordmenn i «Det norske Spania» (Majos, 2003, s. 53–57). Det dreier seg altså om å leve et norsk liv, i et norsk miljø i utlandet, i en liminal periode.

Bergundhagen (2007) har forsket på norske familier som flyttet til Alfaz del Pi, en feriedestinasjon som deles av turister, livsstilsmigranter og «langtidsboende nordmenn» (s. 21). Bergundhagen (2007) hevder at de fleste norske familiene hadde liminale liv, siden de levde som nordmenn i Spania. De holdt seg for det meste innenfor det norske miljøet, oppførte seg som «gjester» og hadde fremdeles feriefølelse etter lang tid i området (s. 23).

2.2 Limbo

Nært opptil liminalitet finner man begrepet «Limbo» (Nash, 1970). Nash (1970) hevder at man ved å flytte til utlandet og bosette seg i et område der det allerede er mange landsmenn, kan føle at man lever i et såkalt limbosamfunn som Nash (1970) kaller «a community in limbo». Nash (1970) sin forskning kan derfor være viktig for min oppgave med tanke på å forstå hvordan det er å leve i et norsk miljø i Arguineguin, til tross for at forskningen til Nash er gjort for over 30 år siden og gjelder amerikanere i Spania. I boken «A community in limbo» (Nash 1970), som er en antropologisk studie, mente Nash (1970) at amerikanerne oppholdt seg som expats i byen Ciudad Condal og at de hverken var turister/reisende eller innvandrere. Nash (1970) hevder at «expats», som oppholdt seg i utlandet hadde en tendens til å flytte til de samme områdene og lage sine egne kolonier som ble til «Little Americas». Dette innebar at det amerikanske samfunnet i utlandet ofte opprettholdt nærheten til amerikanske institusjoner. Såkalte «expats» bosatte seg i enklaver der de kunne beholde «hjemmefølelsen» og nærmest glemme at de var i utlandet (Nash, 1970). Videre hevder Nash (1970) at amerikanerne brukte mye tid på å finne hus som hadde bra nok standard, og at det var spesielt ett område som amerikanerne likte å bo i. Formidlingen av husvære gikk ofte gjennom felles landsmenn. Hvis man leide av den amerikanske lokalbefolkningen i Ciudad Condal mistenkte man ofte at husleien ble dyrere (Nash, 1970). Det hersket en oppfatning om at amerikanerne var rike og at alle var millionærer, «Todos son millionarios» (Nash, 1970, s. 41). Det ble etablert flere amerikanske skoler i området, og disse var med på å bevare eller spre amerikansk kultur. Privatskolene brukte sitt eget språk og hadde undervisning etter amerikansk standard. Det ble undervist i spansk på skolene, både for foreldrene og barna, men

til tross for spanskundervisning ble den amerikanske kolonien ikke integrert i det spanske samfunnet (Nash, 1970). Amerikanerne kunne bruke en angloamerikansk kirke som var et samarbeid med «Church of England» (Nash, 1970, s. 105). Det var ikke så stor interesse blant amerikanerne for å møte opp på gudstjenestene, men både den britiske og amerikanske konsulen var involvert i kirken. Amerikanere kunne dog komme på en organisert «Thanksgiving», og det ble utført begravelser for amerikanere (Nash, 1970, s. 105). Venner og familie var viktigst for det sosiale livet blant amerikanerne, de holdt seg også for det meste innenfor det amerikanske miljøet (Nash, 1970). Dette ble altså en form for en limbotilværelse.

Karen O'Reilly (2000) forsket på britiske livsstilmigranter i boken «The British on the Costa del Sol». Der kom det frem at livsstilmigrantene levde liminalt, da mange bodde i britiske enklaver innenfor det britiske miljøet mesteparten av tiden. O'Reilly (2000) hevder videre at ved å reise som livsstilmigrant til et feriested i Spania, lever man som i et ferierom «holiday space» (O'Reilly 2000, s. 105). Med ferierom menes et sted der man kan komme seg unna daglige rutiner og slit, og der man kan leve i en slags boble eller limbotilværelse som om man er på ferie (O'Reilly, 2000). Dagliglivet leves i ferierommet og deles med turister, residente turister eller migranter og lokalbefolkning, men det er fremdeles en feriesone assosiert med turisme, eskapisme og et godt liv i solen i en liminal tilværelse (O'Reilly, 2000).

Livsstilmigrantene har en følelse av samhold i det britiske miljøet og et samfunn som kan minne om en svunnen og god tid i Storbritannia (O'Reilly, 2000, s. 117).

Gulliksen (2011) har undersøkt liminalitet og hverdagslivet til norske langtidsturister i Spania. Han fant ut at mange nordmenn levde i et slags limbo i og med at de bodde i norske miljøer og ikke snakket så godt spansk.

2.3 Eventyreren og turisten

Denne oppgaven dreier seg i utgangspunktet ikke om at livsstilmigranter skal oppdage et nytt land eller sted, men jeg har allikevel valgt å ta med begrepene «eventyrlyst» (Nansen, 1926) og «vandrelyst» (Jacobsen, 2014, s 151) fordi de kan være en viktig del av forståelsen.

Begrepene «eventyrlyst» og «eventyrer» kan forklares med ønsket om å reise fra noe og til noe annet, men det handler gjerne om et lengre opphold preget av mer oppdagertrang, spenning og selvrealisering (Jacobsen, 2014, s. 269; Krippendorf, 1987). Nansen (1926, s. 46) hevder at det var det var noe som dro han mot «villmarken og det ukjente» og at det var «eventyrlysten» som drev han videre.

Peter Gray redegjorde i 1970 for begrepet «vandrelyst» i Jacobsen (2014, s. 151), noe som ligger nært opptil eventyrlyst. Begrepet kan forstås som at man har et ønske om å forlate det hjemlige og få et «førstehåndsinntrykk av andre kulturer og steder» og at man har en såkalt «utferdstrang» (Jacobsen, 2014, s. 150).

Vanligvis er «eventyrer» og «eventyrlyst» forbundet med risiko, men ifølge Jacobsen (2014) kan man tilhøre en slags undergruppe av «eventyrer» og ha en slags lettutgave av eventyrlyst, noe som gjør at man har lignende følelser uten å være utsatt for fare. Hollinshead (1994) fastslår at man ved å være en eventyrsøkende turist eller livsstilmigrant kan ønske selvstendighet, men allikevel ha behov for trygge og organiserte omgivelser. Dette beskrives gjerne som «soft adventure» (Hollinshead 1994, s. 429) eller en mykversjon av den såkalte eventyrlysten (Hollinshead, 1994).

2.4 Sojurner, expat og hverdagsliv

I henhold til Siu (1952, s. 34) er en «sojourner» en fremmed/utlending som lever et annet sted / i et annet land, gjerne i flere år. Sojourneren (Siu, 1952) holder på sin egen kultur og har en tendens til å leve i isolasjon, noe som hindrer assimilering til samfunnet de har bosatt seg i. En “sojourner” reiser også gjerne tilbake til hjemlandet med jevne mellomrom (Siu, 1952). Siu (1952) hevdet dette på 50 tallet, og grunnen til at man oppholdt seg i utlandet over en lengre periode var ofte relatert til studier, misjonering, arbeid og økonomisk nødvendighet. (Siu 1952, s. 34). Siu (1952) gjorde disse betraktningene før det ble vanlig for nordmenn å reise til Gran Canaria og Spania for ferie, langtidsopphold og som livsstilmigranter. Likevel er det interessant å knytte det sistnevnte fenomenet til Sius (1952) tidlige betraktninger om «sojourner» for å se om det kan være likheter mellom dem og norske familier som drar som livsstilmigranter til Arguineguin.

Migrantene snakker ofte om og sammenligner livet før de forlot hjemlandet med livet som livsstilmigranter på det nye stedet (Hoey, 2009). Noen ganger forandres migrasjonsårsaken dersom det kommer opp i en samtale, og det livet man hadde før man migrerte blir gjerne presentert negativt (O'Reilly & Benson, 2009). Ifølge Nudrali & O'Reilly (2009) sammenligner britiske migranter seg ofte med de som er «stuck or in condemned to the terrible life in the UK» (Nudrali & O'Reilly 2009, s. 142). Det vil altså si at migrantene gjerne mener at de har et bedre liv enn de som ikke har mulighet til å migrere. Ifølge Nudrali og O'Reilly (2009) bor de britiske livsstilmigrantene som har god økonomi som regel i

nyetablerte områder, vanligvis i enebolig eller rekkehus med svømmebasseng (Nudrali & O'Reilly 2009, s. 145). De som har et lavere budsjett bor gjerne i nabolag hvor man bor trangere og har færre fasiliteter (Nudrali & O'Reilly, 2009).

Tyrkia har godt vær ni måneder i året, og Nudrali og O'Reilly (2009, s. 145) hevder at mange migranter har det fint i denne perioden fordi de ofte er sosiale, tilbringer mye tid utendørs, nyter strandlivet og besøker restauranter og cafeer. Det kommer frem at de fleste britiske migrantene ofte har kommisjonsbasert arbeid, driver uregulert meglervirksomhet og kommersielle selskap, og disse virksomhetene er travlest i sommersesongen (Nudrali & O'Reilly, 2009, s. 145). Nudrali og O'Reilly (2009) har funnet ut at vinteren i Didmi er tøffere for migrantene i og med at det er kaldere, stillere og samtidig foregår mer byggearbeid. Migrantene som har bolig i Storbritannia velger ofte å reise hjem på vinteren (Nudrali & O'Reilly 2009, s. 145-146). Noen migranter har dog brent alle broer hjemme i Storbritannia og ikke mulighet eller økonomi til å reise til hjemlandet. Ifølge Gustafson (2002, s. 910) er svensker på langtidsferie i Spania først og fremst i vinterhalvåret, som såkalte «Winter residents» (Gustafson 2002, s. 910). Dermed drar svenskene gjerne til hjemlandet i sommermånedene, i motsetning til britene i Didmi.

O'Reilly og Benson (2009) hevder at en del livsstilmigranter begynner i dårlig betalte jobber for å finansiere den «livskvaliteten» de ønsket før de dro (O'Reilly & Benson, 2009, s. 4). Livet som livsstilmigrant kan være usikkert fordi man ofte har sluttet i arbeidet i hjemlandet og kanskje også mistet retten til pensjon (O'Reilly & Benson 2009, s. 11). Livsstilmigrasjon i Didmi kan ifølge Nudrali og O'Reilly (2009, s. 146) sammenlignes med «sojourner» og deres holdninger, som gjør at de ikke blir assimilert (Nudrali & O'Reilly, 2009, s. 146; Siu, 1952). De britiske migrantene kan foreta en slags virtuell reise tilbake til hjemlandet gjennom tilgangen på «internett, telefon og e-post» og ved å se på britisk TV (Nudrali & O'Reilly 2009, s. 146). Gustafson (2002, s. 903) hevder at svensker som reiser som livsstilmigranter til steder som Costa del Sol, Costa Blanca og Kanariøyene følger et lignende mønster. Svenskene har på disse destinasjonene tilgang til skandinaviske klubber og aktiviteter, svensk radio og TV. Det finnes også lokal radio og tidsskrifter på svensk (Gustafson, 2002, s. 903). Svensker kan dermed leve et tilnærmet svensk liv på disse destinasjonene hvis de ønsker det (Gustafson 2002, s. 907). Nudrali og O'Reilly (2009) mener derimot at de britiske migrantene ikke prøvde å lage et «lite England» i Didmi, at de hverken «longed for the motherland, nor belonging to the host country» (Nudrali & O'Reilly 2009, s. 146). Nudrali og O'Reilly (2009,

s. 146) hevder at migrantene i Didmi var i en fase som kunne kalles «space of in between», som nevnt tidligere i forbindelse med liminalitet.

2.5 Push and pull for livsstilsmigranten.

2.5.1 Livsstilsmigranten

En livsstilsmigrant defineres av Benson og O'Reilly (2009, s. 609) som et relativt velstående individ som flytter, enten deler av året eller heltid, til et sted som for dem kan tilby «a better quality of life», altså et bedre liv.

Ifølge forskere som O'Reilly og Benson (2009) og Casado-Diaz (2009) er en søken etter det gode liv og et ønske om en annen livsstil et gjennomgående tema innen livsstilsmigrasjon. Ifølge Robinson (1996), referert i O'Reilly (2000, s. 23) var migrasjonen til Florida og California i USA i 1930-1940-årene en tidlig livsstils inspirert migrasjon, i og med at det først og fremst ikke var økonomi og arbeid som trakk migrantene. Derimot søkte emigrantene ofte et bedre liv og ønsket et bedre klima. De ønsket ofte «sun, sea and scenery» (O'Reilly, 2000, s. 23). Cardozo (2018) hevder også at det i Amerika var forflytning fra nord til sør, spesielt for pensjonister, og at det er likheter mellom forflytningen fra nord til sør i USA og nordeuropeeres livsstilsmigrasjon til Spania (Cardozo, 2018, s. 25-26).

Det har vært forsket en del på livsstilsmigrasjon blant eldre fra Norge til Spania slik som Helseth et al. (2003) har gjort. Helseth et al. (2003) hevder at pensjonister, så vel som andre livsstilsmigranter, kan ha til felles en «push og pull» og en «drøm om Syden» (Helseth et al., 2003, s. 23), samt et ønske om et bedre klima (Helseth, 2000; Helseth et al., 2003).

Bjørklund (2006) har undersøkt hvordan nordmenn lever livene sine på Gran Canaria. Forskningen omfatter samme område som jeg selv har hatt som utgangspunkt for oppgaven, altså Arguineguin i Mogan kommune på Gran Canaria. Der har Bjørklund (2006) gjort feltarbeid og hatt intervjuer med pensjonister, helse-/livsstilsrelaterte informanter, samt eventyrere og entreprenører som har valgt å migrere fra Norge til Arguineguin på Gran Canaria. Bjørklund (2006) tar blant annet for seg grunner til at «nordmenn overvintrer på Gran Canaria, og hvordan nordmenn som overvintrer på Gran Canaria lever sitt hverdagsliv» (Bjørklund 2006, s. 2). Bjørklund (2006, s. 70) hevder at de som reiser til Gran Canaria for langtidsopphold har til felles at de synes vinteren i Norge er «lang og mørk med et utrivelig

klima». De er også av den oppfatning at det i Norge er usosialt og mindre gjestmildt, i motsetning til på Gran Canaria der det er et mye «bedre klima» og mer sosialt (Bjørklund 2006, s.70). De som sliter med kroniske sykdommer og plager har gode erfaringer med langtidsopphold på Gran Canaria (Bjørklund 2006, s. 70), alt dette kan være «push and pull»-faktorer som påvirker folks beslutning om å reise til Arguineguin som livsstilmigranter.

I sin doktorgrad «Spania mer enn sol og varme: Transnasjonale norske migranter i Alicante 1965-2014» har Cardozo (2018) forsket på nordmenn som har migrert til Alicante i Spania. Cardozo (2018, s. 271) hevder at push-faktorer for å reise til Alicante er «økonomiske motiv, harde vintre med is og kulde, samt klimaets negative effekt på helsa og isolasjon». Cardozo (2018) hevder videre at såkalte pull-faktorer for å migrasjon til Spania er «sol og isfrie vintre, lavere levekostnader, og et bedre sosialt liv for pensjonister». Cardozo (2018) hevder også «at mange flytter eller pendler til Alicante på grunn av kroniske sykdommer» (Cardozo 2018, s. 271). Cardozo (2018) mener at det er mangfold i migrasjonen til Spania fra Norge, hennes avhandling handler i liten grad om barnefamilier spesielt, men man får likevel en forståelse av at det er alle typer mennesker som migrerer.

Vartdal (2007) har undersøkt «hverdagen til norsk ungdom som flytter sammen med familien sin til et sted hun velger å kalle «Paradiset», et turistområde i Spania der man finner norske institusjoner. Ungdommene gikk på norsk skole (Vartdal 2007, s. 1). Vartdal har benyttet «Push and pull»-teorier for å belyse årsakene til at man ønsker å forlate Norge og bosette seg midlertidig på et sted som Spania, i samme område som ande nordmenn. Pull-faktorene man kan henvise til er blant annet bedre klima og at mange familier ønsker rehabilitering eller har eventyrlyst (Vartdal, 2007, s. 96).

Livet før og nå

Alle mennesker har en livshistorie, og det er individuelt hvorfor man velger å migrere. Hendelser som det å miste jobben eller usikkerhet i arbeidssituasjonen, sorg, skilsmisser, kriminalitet i nabolaget hjemme (O'Reilly & Benson, 2009; O'Reilly, 2000) kan utløse migrasjon. Videre kan midtlivskriser eller negative hendelser/omstendigheter i livet ofte være avgjørende for migrasjon (Hoey, 2009, s. 42). Livsstilmigrasjon handler for enkelte om å flykte fra noe eller noen, samtidig som man har et ønske om et annet liv eller fokus på selvrealisering og «recreation, restoration or rediscovery» (O'Reilly & Benson, 2009, s. 3). For noen kan livsstilmigrasjon være en måte å oppfylle sitt potensial og realisere sine drømmer på (O'Reilly & Benson, 2009). O'Reilly (2000, s. 25) skriver at livsstilmigrasjonen

blant briter er begrunnet ut ifra en «post-hoc»-analyse, og antyder at migrantene som dro til Spania kan deles inn i to kategorier, da det fantes livsstilsmigranter som snakket negativt om Storbritannia og positivt om livet i Spania. O'Reilly (2000) hevder videre at mange britiske livsstilsmigranter i Spania syntes at det i Storbritannia var deprimerende og kaldt i motsetning til i Spania, der man har et bedre klima og en bedre livsstil.

Ifølge Nudrali og O'Reilly (2009) var det faktum at den britiske arbeiderklassen hadde fått nok av livet de levde hjemme en typisk push-årsak til migrasjonen til Didmi i Tyrkia (Nudrali & O'Reilly, 2009, s. 142-143). Mange forbandt Storbritannia med en usunn livsstil, de syntes også at det var kaldt og deprimerende der, i tillegg til dyrt, regulert og mye skatt. De hadde en følelse av å være isolert, ensomme og uten fremtidshåp (Nudrali & O'Reilly 200, s. 142). Mange britiske migranter hadde hatt dårlig betalt arbeid, og det følte som om livet kun handlet om å overleve fra dag til dag (Nudrali & O'Reilly 2009, s. 143). Britenens pull-faktorer ved flyttingen til Didmi var at det var solrikt, avslappende og trygt, og at stedet kunne tilby bedre livskvalitet, både på det økonomiske og personlige planet (Nudrali & O'Reilly 2009, s. 142). Ifølge Benson og O'Reilly (2009) ble noen britiske forretningseiere som hadde flyttet til Costa del Sol, i Fastlands-Spania, spurt hvorfor de hadde migrert. Konklusjonen ble at livsstil og livskvalitet var de viktigste årsakene, etterfulgt av arbeid. Flere hadde byttet karriere og blitt gründere for aller første gang. En del «expats» jobbet også med turister og/eller innenfor det britiske miljøet for å få økonomi til å være på Costa Del Sol (Benson & O'Reilly, 2009).

Dehli (2005) har skrevet biografien «Senor Lyng», om den avdøde kjente norske forretningsmannen Bjørn Lyng, som migrerte til Gran Canaria på 1980-tallet. En av grunnene til at Lyng migrerte til Gran Canaria var han ønsket å komme vekk fra ansvar og forpliktelser i Norge. Lyng var i den posisjonen at han var økonomisk uavhengig og ønsket seg samtidig sol og varme. Ifølge Lyng selv hadde han en tendens til å bli «værsyk «og fungerte best når sola skinte» (Dehli, 2005, s. 182). Når det gjelder langtidsopphold på Gran Canaria hevder Dehli (2005) i biografien om Lyng, at han mente at «solen og varmen» på Gran Canaria gir en helt annen livsglede, både for pensjonister og de som sliter med helsen, noe han selv hadde erfart (Dehli 2005, s. 192). Lyng ble, ifølge Dehli (2005), inspirert til å grunnlegge et turistområde i Arguineguin-området på Gran Canaria. Lyng var også involvert i prosjekter som har vært viktig for det norske miljøet i Arguineguin (Dehli, 2005).

Jacobsen og Nogués-Pedregal (2017) har undersøkt motivasjoner for langtidsopphold blant nordmenn på Costa Blanca i Spania. Jacobsen og Nogués-Pedregal (2017) fant ut at godt klima, gode muligheter for utendørsaktiviteter, samt et mer sosialt liv enn de hadde hjemme i Norge var viktig for migrantene (Jacobsen & Nogués-Pedregal, 2017, s. 294).

2.5.2 Helsemigrasjon

Det har vært lang tradisjon å reise til Gran Canaria for langtidsopphold på grunn av egen oppfattelse av dårlig helse slik presentert i kapittel 1. Syden og da spesielt Spania her vært et paradisi for nordmenn lenge og Cardozo (2018) hevder at Ibsen allerede på 1800-tallet «omtalte Syden som et helsebringende sted» (2018, s. 283).

I forbindelse med en undersøkelse Gustafson (2009, s. 72) gjorde angående migranter/langtidsturister fra Skandinavia, fant han ut at livsstilsmigrantene følte at livet ble bedre ved å migrere til/være langtidsturist i Spania. De intervjuede mente at de hadde en mer aktiv livsstil, gjorde flere utendørsaktiviteter og pleiet mer sosial omgang med venner. Flere norske forskere har belyst helsemigrasjon til Spania, og i konferanserapporten «Det norske Spania – i sol og skygge» hevdes det at også mange barnefamilier og yngre mennesker reiser til Spania på grunn av helseproblemer. Mange av dem ønsker å bo i områder der det er etablert norske institusjoner og norsk helsehjelp. Det hevdes videre at det norske samfunnet kan spare penger ved å la personer med klimarelaterte sykdommer få oppholde seg i varmen (Haavordsholm, 2003, s. 50-51). Dårlig helse kan være en push-faktor for å reise fra Norge og en pull-faktor for å reise til Spania, som har et klima hvor det er lettere å leve med en rekke sykdommer (Odden, 2018). Det kan se ut til at mange nordmenn med dårlig helsetilstand velger å flytte fra Norge til et sted med bedre klima, et sted der det også bor andre nordmenn og der det er norske helseinstitusjoner (Breivik, 2011; Døving 2011; Selstad et al., 2018.) Helseth (2000) og Helseth et al. (2003) hevder at livsstilsmigrasjon til Spania kan føre til bedre helse og velvære for pensjonister og andre livsstilsmigranter fordi klimaet gir dem mulighet til å være mer aktive enn ellers. Aas og Andersen (2000) hevder at å oppholde seg på sydkysten av Gran Canaria, spesielt i vinterhalvåret, kan være generelt gunstig for helsen. Aas og Andersen (2000) hevder at det er bra for folk med klimarelaterte sykdommer, samt mistriksel, lette depresjoner og utmattelsessymptomer. Videre konkluderer de med at det å være på Gran Canaria på vinteren, gjør at man lettere revitaliseres og rehabiliteres etter

operasjoner fordi det er enklere å bevege seg rundt uten snø og is. Et negativt værphenomen som forekommer på Gran Canaria og som er skadelig for allergikere, er sand og støv som kommer flykende fra Afrika (Aas & Andersen, 2000).

Breivik (2011) har forsket på migrasjon grunnet helseproblemer og livsstilsrelatert migrasjon til Arguineguin. Breivik (2011) tar for seg historien til informanter som oppgir at de fleste har migrert til Gran Canaria på grunn av helserelaterte plager som depresjon, hudproblemer, astma, revmatisme, kronisk utmattelse og psoriasis. Ifølge Breivik (2011, s. 1650) ble mange av menneskene han intervjuet bedre av å være i Arguineguin-området og trivdes med det gode klimaet og solen, men ønsket senere å returnere til Norge. Breivik (2011) hevder at flere av dem han intervjuet hadde valgt å migrere for å forbedre livskvaliteten, både for seg selv og familien (2011, s. 1635). Samtidig sier han, at i tillegg til godt klima har området norske butikker, klubber, rehabiliteringsmuligheter, samt kirke og skole, «You name it!» (Breivik, 2011, s. 1649). Turistindustrien har vært viktig for migrasjonen i og med at mange av migrantene har vært i området på ferie først. Samtidig subsidierer den norske staten rehabilitering for klimarelaterte sykdommer og norsk skole (Breivik, 2011, s.1649-1650)

Det handler ofte om at folk som reiser til Spania som langtidsturister eller livsstilmigranter ønsker en friperiode fra hverdagslivet, og dermed reiser til et klima de tenker er bra for helse, trivsel og revitalisering. For mange dreier deg seg derfor ikke om integrasjon i det spanske samfunnet, men derimot å kunne leve blant andre nordmenn i (jf. tittelen på konferanserapporten) «Det Norske Spania» (Majos, 2003, s. 56).

2.5.3 Arbeidsmigrasjon

Arbeid i et annet land kan være en årsak til migrasjon, arbeidsledighet i hjemlandet kan være push-faktoren som gjør at man forlater hjemlandet. En pull-faktor som kan føre til migrasjonen er muligheten for å kunne livnære seg i et annet land. Det foregår blant annet migrasjon blant helsepersonell fra Norge til Spania fordi norske institusjoner tilbyr helsetjenester flere steder i Spania, på typiske feriedestinasjoner der mange nordmenn er bosatt eller på ferie (Odden, 2018, s. 189). I tillegg til helsetjenester er det arbeidsplasser ved norske skoler, i norske sjømannskirker og andre steder innenfor det norske miljøet. (Selstad et al., 2018). En andel av migrasjonen til Spania er arbeidsrelatert, der man i tillegg får mulighet til å nyte fordelene av et godt klima og en «endring i livsstil» (Cardozo 2018, s. 17). Det er vanlig at de norske, næringsdrivende migrantene jobber som frisører, driver

meglervirksomhet, norske butikker eller utfører annet arbeid i Spania som er spesielt er rettet mot nordmenn (Cardozo, 2018).

2.5.4 Fritid på heltid

Det kan virke som om det stort sett er folk med god økonomi som velger å migrere, da mange langtidsturister kjøper bolig på migrasjonsstedet i tillegg til i hjemlandet (Benson & O'Reilly, 2009). Det finnes dog personer med så sterkt ønske om å flytte til et sted med godt klima at de migrer til tross for lite midler. Det er naturlig at migranter med lite midler leier dårligere husvære og må leve sparsommelig for å kunne tilbringe tid på det nye stedet (Benson & O'Reilly, 2009). Nudrali og O'Reilly (2009) hevder at migrantene fra arbeiderklassen også er livsstilsmigranter, så vel som de økonomisk uavhengige (Nudrali & O'Reilly, 2009). Det blir stadig flere livsstilsmigranter i arbeidsfør alder som har mulighet til å oppsøke en mer tilfredsstillende livsstil (Benson & O'Reilly, 2009).

Ifølge Cardozo (2018) har det oppstått en gruppe mennesker som tilsynelatende er økonomisk uavhengige og har mulighet til ha «fritid på heltid» (Cardozo, 2018, s. 24), de kan dermed oppholde seg i Syden uten å jobbe. Samtidig har Norge gode velferdsordninger slik at pensjonister, så vel som yngre uføre nordmenn, har mulighet til å oppholde seg i Syden med trygd fra den norske stat (Cardozo, 2018, s. 275-277; Haug et al., 2007; Helseth et al., 2003). En annen måte å finansiere eller delfinansiere et langtidsopphold på er, ifølge Haug et al. (2007, s. 209), å leie ut bolig i Norge, ta opp studielån eller motta foreldrepenger. Cardozo (2018, s. 93) hevder også at norske NAV-regler kan være vanskelige å forholde seg til ved opphold i utlandet, man må forsikre seg om at man ikke utnytter norske velferdsytelser.

Dagens teknologi gjør det lettere å jobbe for en arbeidsgiver i hjemlandet til tross for at man har migrert, har et langtidsopphold i et annet land eller er på ferie. Benson og O'Reilly (2009) hevder nettopp dette, at ny teknologi, internettløsninger og globalisering kan gjøre det lettere å migrere.

2.5.5 Fra ferie til livsstilsmigrasjon

For noen blir livsstilsmigrasjon planlagt og realisert ved at man først har tilbrakt ferie et sted, for deretter å reise tilbake, ofte som entreprenører (Gustafson, 2009; Hoey, 2009). Ved først å dra på ferie til en turistdestinasjon, vil man finne ut om man liker seg på stedet. I tillegg kan man ha et ønske samt push- og pull-årsaker til å migrere, hevder Williams og Hall (2000). En turist kan komme tilbake til en turistdestinasjon for et lengre opphold som livsstilsmigrant, med ønske om et bedre klima, som arbeidsmigrant, ved helserelatert migrasjon eller pga. en kombinasjon av flere push- og pull-faktorer (Breivik, 2011; Hoey, 2009; Williams & Hall, 2000).

Helseth (2000) og Helseth, et al. (2003) hevder at dersom man tidligere har tilbrakt ferier i området for migrasjonen/langtidsferien, kan dette være årsaken til at man migrerer til akkurat den plassen, i og med at man da allerede er kjent i dette området. Haug et al. (2007) påpeker at det er en mangfoldig gruppe mennesker som oppholder seg i Spania og andre sydlige strøk om vinteren, ikke bare pensjonister. Haug et al. (2007) forsket på nordmenn som var bosatt i Spania, og intervjuet pensjonister og yngre par som hadde med seg barn til Spania. Det kom frem av forskningen at mange hadde vært på ferie der tidligere, og at infrastrukturen som er tilpasset nordmenn var av betydning for migrasjonen (Haug et al., 2007). Ifølge Hauge et al. (2007) betød det mye for barnefamilier at det fantes en norsk skole der de kom, mens pensjonister mente at sjømannskirken og det norske miljøet var viktig. Livet for nordmenn i byene som var med i studien, der man levde tilnærmet norske liv, kunne nesten assosieres med en liten by/bygd hjemme i Norge (Haug et al., 2007, s. 213). De fleste hadde vært på ferie på disse stedene tidligere, og man kan dermed anta at det gode klimaet var av stor betydning for dem. Stedet ble assosiert med sol og sommer og feriefølelse, noe som kan tyde på at flere var der for «det gode liv» (Haug et al., 2007).

2.5.6 Nasjonale institusjoner og hverdagsliv

Forskning på briter som har reist som livsstilsmigranter til Costa del Sol i Spania viser at det ofte er ønskelig å bosette seg der det allerede er etablerte institusjoner og infrastruktur tilpasset briter slik O'Reilly (2000) hevder. Ved å migrere til steder der det allerede bodde mange briter, følte de at de hadde det beste av både Storbritannia og Spania, siden Costa del Sol var som et England i miniatyr (O'Reilly, 2000). Det var mer sosialt å leve i Spania enn i

Storbritannia, i og med at det finnes mange klubber innenfor det britiske miljøet. Cohen (1977) hevder at det i det nye «expatriate»-samfunnet ofte blir etablert egne klubber, organisasjoner, skoler og kirker, noe som fremstår som en viktig kulturell markør (Cohen, 1977, s. 36-37). Ved at man etablerer skoler opprettholder man en slags kontinuitet med hjemlandet, og undervisningen er gjerne lagt opp likt som ved de hjemlige skolene (Cohen, 1977).

Mange norske forskere nevner de norske institusjonene på steder der livsstilmigranter ofte bosetter seg (Breivik, 2011; Cardozo, 2018; Døving, 2011; Haug et al., 2007; Opdahl, 2015). En påstand er at norske familier som er livsstilmigranter ofte velger steder der det finnes norske institusjoner (Haug et al., 2007). Ifølge Haug et al. (2007) er det etablert flere norske skoler i Fastlands-Spania. Det er også flere sjømannskirker, norske enklaver og kolonier med infrastruktur tilpasset nordmenn (Haug et al., 2007). Haug et al. (2007) hevder at den norske sjømannskirken er viktig for mange norske barnefamilier og nordmenn som lever som livsstilmigranter/expats. Livsstilmigrantene kan ha behov for et felleskap og for å tilhøre en gruppe, kirken er da en naturlig møteplass. Opdahl (2015) er en av dem som hevder at sjømannskirkene er viktige møteplasser og en sosial arena for å treffe andre nordmenn. De fleste som oppsøker sjømannskirken er ikke «kirkegjengere» hjemme i Norge (Opdahl, 2015, s. 6), men mange ønsker å være en del av miljøet rundt sjømannskirken når de oppholder seg i utlandet, på grunn av fellesskapet (Opdahl, 2015). Døving (2011) hevder at norske barnefamilier benytter seg av norske sjømannskirker, norske skoler og andre norske institusjoner, og at de finner «gruppetilhørighet» blant andre fastboende nordmenn. Det er vanlig at man ikke ønsker å bli assosiert med turister, og at det kan være behov for mer struktur og «sosial kontroll» (Døving, 2011, s. 27).

Vartdal (2007) hevder i sammendraget at «de norske ungdommenes hverdag kunne minne om hvordan hverdagen til en institusjon er organisert» (Vartdal, 2007, s. I.). Vartdal (2007) hevder videre at de norske ungdommene var isolert som gruppe ved oppholdet i Spania, og at hverdagen kunne betegnes med stikkordene «midlertidig, lukket og felleskap» (Vartdal 2007, s. II). De fleste ungdommene og familiene deres holdt seg innenfor det norske miljøet og hadde ikke mye interaksjon med lokalbefolkningen ellers, oppholdet var også preget av midlertidighet. Cardozo (2018) hevder at det er områder i Spania som kan oppleves som «Little Norway», fordi man kan høre og snakke norsk ved norske institusjoner, på norske klubber, hos norske frisører og leger, på restauranter og i butikker, selv om det ikke kan sammenlignes med «Chinatowns» (Cardozo, 2018, s. 18–19).

Danielsen et al. (2004) skriver at mange som velger å reise for langtidsopphold drar til områder der det er etablert norske institusjoner, som «Den norske foreningen, Den norske skolen og Den norske kirken, norske helseinstitusjoner, norsk eller nordisk helsepersonell samt norske barer, restauranter og butikker» (Danielsen et al., 2004, s. 50). Fordi disse institusjonene finnes der man bor, kan man få følelsen av en «trygg og god kontekst i det heller ukjente» (Danielsen et al., s. 50). De norske områdene ble sammenlignet med det pakistanske miljøet på Grønland i Oslo (Cardozo, 2018, s. 19; Danielsen et al., 2004, s. 50). Danielsen et al. (2004) hevder videre at de norske institusjonene nærmest kan føles som et andre hjem, der man kan få tips og hjelp om praktiske ting samt finne et nytt fellesskap med andre nordmenn.

Ifølge Havgar (2003, s.47) er det mange nordmenn som bor i Arguineguin-området på grunn av klimaet, etablerte norske institusjoner og det sosiale fellesskapet innenfor det store norske miljøet. De aller fleste reiser fra noe og ønsker en bedre hverdag i Syden. Nordmenn som bor seks måneder i året eller mer i Arguineguin, blir ofte omtalt som «fastboende» (Havgar, 2003, s. 47). Når man lever som såkalt fastboende kan man til tider ha behov for hjelp, og Havgar (2003) hevder at det er mange fastboende som er involvert i frivillig arbeid via den Norske sjømannskirken Men det er også mange som mottar hjelp derfra, i og med at institusjonen ivaretar en del funksjoner som det ellers ville ha vært naturlig at det offentlige Norge tok seg av. Miljøet er preget av at det er mye «utskiftning» av mennesker i det norske miljøet siden oppholdet ofte er midlertidig (Havgar, 2003, s. 47). Tidligere sjømannsprest Rune Birkeland (2013) forteller at han sammen med familien sin leide et hus i Taurodalen, et sted på Gran Canaria der det tidligere var et stort norsk miljø. Han skriver: «Dalen fungerte jo på mange vis som ei lita norsk bygd der barna besøkte kvar andre og leikte saman i fritida» (Birkeland 2013, s. 11). Birkeland (1995) hevder at ved å bo i Taurodalen «kan man greie seg med bare å snakke norsk, for de fleste som bor her er nordmenn» (Birkeland, 1995, s. 13). Birkeland (2013, s. 11) forteller også at det bodde nordmenn flere steder på Gran Canaria, spesielt ved kyststripa i sør, og antallet nordmenn økte i vinterhalvåret da mange pensjonister kom nedover (Birkeland 2013, s. 11). Birkeland forteller videre at siden de kom dit i 1988, har det vært økning av turister og langtidsturister, spesielt i Arguineguin (Birkeland, 2013, s. 11-13). Arguineguin ble et populært område blant norske livsstilsmigranter og den norske skolen og sjømannskirken var sentrale i det norske familiemiljøet (Birkeland, 2013).

Jacobsen og Nogués-Pedregal, (2017, s. 295) fant blant annet ut at over 40 % av de som hadde langtidsopphold på Costa Blanca daglig møtte andre nordmenn i nabolaget, og over 70

% av migrantene møtte andre nordmenn ukentlig i sosiale lag. I tillegg møttes over 50 % av de norske langtidsturistene som verter eller gjester i hverandres hjem.

Når man reiser til Syden som livsstilsmigrant, kan man ikke unngå at hverdagslivet innhenter en etter en stund, slik Hannam og Knox (2010) beskriver. Man kan ha en bedre hverdag, men det er ikke lett å slippe unna alt som har med rutiner å gjøre. Det blir derfor vanskelig å skille hverdagen fra den reisen som livsstilsmigranten er en del av, oppholdet kan derfor bli en mellomting mellom en turistopplevelse og et hverdagsliv (Hannam & Knox, 2010).

2.6 Push og pull returmigrasjon

En kort definisjon på begrepet returmigrasjon er at migrantene drar hjem til det landet de kommer fra (Odden, 2018). Ifølge Odden (2018) er det ikke enighet innen forskjellige fagfelt hvor lenge man må være borte før det kan regnes som returmigrasjon, men Kuschminder hevder i 2013 (Odden, 2018, s. 124), at det er hensiktsmessig å sette en grense på tre måneder for å skille mellom migrasjon og turistbesøk i hjemlandet.

At livsstilsmigranter returnerer til hjemlandet er vanlig av den enkle grunn at mange av migrantene ikke har til hensikt å være permanent i på den nye destinasjonen, noe som blir belyst av Walsh (2022). Det er normalt å reise litt til og fra mellom landene, samt reise på nytt som livsstilsmigrant etter en lang periode i hjemlandet (Walsh, 2022).

Walsh (2022) hevder at mange livsstilsmigranter returnerer til hjemlandet hvis det oppstår kroniske sykdommer, dødsfall, savn av familie og venner samt økonomiske og sosiale vanskeligheter. O'Reilly (2009) hevder at det er vanlig med retur til hjemlandet når barna skal ta høyere utdanning, fordi de ofte ikke kan språket på migrasjonsstedet godt nok, i tillegg til at utdannelsen i hjemlandet ofte er ansett som bedre (O'Reilly, 2009). Noen livsstilsmigranter returnerer til hjemlandet for en periode for å tjene penger til neste langtidsopphold (O'Reilly & Benson, 2009). Gustafson (2002) hevder også at svenske migranter ønsket å returnere til Sverige dersom helsen begynte å bli dårlig (Gustafson, 2002). Cardozo (2018) skriver at mange nordmenn valgte å flytte tilbake til Norge etter en periode i Alicante. Når mennesker ønsket å reise hjem fra Spania til Norge, ved en såkalt returmigrasjon, var pull-faktorene «dårlig helse, omfattende omsorg, dårlig økonomi og savn av familie» (Cardozo, 2018, s. 179-180). Helseth (2000) og Helseth et al. (2003) hevder at

noen av de samme push- og pull-faktorene som trakk livsstilsmigrantene til Spania også gjelder for returen til Norge, som f.eks. dårligere helse.

Disse forskningsresultatene kan tyde på at returmigrasjon også har push- og pull-faktorer på samme måte som livsstilsmigrasjon til sydlige strøk. Med bakgrunn i litteraturen, ser det ut til at også returmigrasjonen kan ha flere årsaker, som økonomi, helse, nærhet til familien og barnas utdanning.

3 TEORETISK OG METODISK RAMMEVERK

I dette kapittelet vil jeg drøfte den teoretiske tilnærmingen for oppgaven, da jeg ønsker å få mer kunnskap om livsstilsmigrasjon til Arguineguin i en familiekontekst. Jeg ønsker å finne ut hva som motiverer familiene til å bryte opp og reise til Arguineguin samtidig som jeg ønsker mer kunnskap om hvordan livsstilmigrantene lever sine liv og om de har planer om å returnere til Norge

Push- og pull-teorien er relevant for oppgaven fordi denne teorien kan benyttes for å forstå mekanismene ved migrasjon, begrepet eventyrlyst, turisme og livsstilsmigrasjon, som kan sies å være en mellomting. Selv om push- og pull-teorien er mest sentral har jeg også valgt å gå inn på begrepet liminalitet, da det også omhandler et ønske om å reise bort fra noe og til noe annet. Oppholdet er ofte preget av midlertidighet før man eventuelt returnerer til en «vanlig» hverdag. Diaspora-teorien trekkes også inn, i og med at det kan hevdes at mange norske familier lever som i en diaspora, en koloni eller en enklave i Arguineguin, og har transnasjonale liv.

Jeg vil presentere forskingsdesign og en mer konkret beskrivelse av metoden jeg har brukt for å få fram kunnskap om det komplekse fenomenet at norske familier velger å reise på langtidsopphold til Arguineguin. For å belyse problemstillingen og få mer kunnskap om grunner til at norske familier migrerer/har et langtidsopphold i Arguineguin har jeg brukt kvalitative intervjuer med medlemmer av familier som har vært eller fortsatt har langtidsopphold i Arguineguin, som såkalte livsstilmigranter. Jeg er interessert i hva som motiverte dem til å reise fra Norge til Arguineguin, hvordan de syntes livet var der, og hvilke mekanismer som gjorde at de fortsatte å være livsstilmigranter eller returnerte til Norge. Jeg forklarer prosessen med å finne informanter til intervjuene og presenterer en oversikt over informantene som har deltatt i studien min. Avslutningsvis i dette kapittelet reflekterer jeg over min rolle som forsker, og diskuterer etikk i forhold til prosjektet.

3.1 Push og pull

Urry og Larsen (2011) definerer en turist som en person som reiser bort fra hverdagen og arbeidet for å besøke et nytt sted, for en begrenset periode, før man igjen returnerer til vanlige rutiner. Ifølge Williams og Hall (2000) er ferien for en turist det motsatte av arbeid, hvor man ikke har til hensikt å jobbe på feriestedet og hvor oppholdet er begrenset til noen få måneder.

Det finnes ulike typer ferier og turister, min oppgave handler om fenomenet livsstilmigrasjon på et sted der det også er tilrettelagt for det som ofte omtales som en tur til «Syden» (Døving 2011, s. 20). Walton (2009, s.117) beskriver sydenturisme som «sun, sea, sand, sex and sangria».

Dann (1977) beskriver «push og pull» når det gjelder turisme, for å finne ut hva som motiverer turister til å reise. Ifølge Dann (1977) handler push-begrepet om hvilke faktorer som gjør at en turist ønsker å reise. Eskapisme står sentralt for han, og han hevder følgende:

The greatest reason for travel can be summed up in one word, «Escape»: Escape from the dull, daily routine; escape from the familiar, the commonplace, the ordinary; escape for the job, the boss, the customer, the commuting, the house, the lawn, the leaky faucets. (Dann, 1977, s.185).

Dann (1977) hevder videre at pull faktorer for å reise til en spesiell turistdestinasjon kan være et ønske om noe spesielt som for eksempel strandferie i et godt klima (Dann, 1977). Det var tidligere sagt at man ved å reise ønsket å finne sitt «Utopia» (Van den Abbele, 1980, s. 8). Motsetningen til det spennende og nyoppdagede er pakketurer til Syden. Mange nordmenn reiser til et område som minner om en kvasienklave eller bobletilværelse med hjemlige omgivelser der man har egne norske barer og institusjoner fra Norge slik hevdet av Jacobsen (2003).

Push- og pull-teorien er en naturlig del av migrasjonsforskningen for å forstå migrasjonsmønstre og årsaker til at mennesker velger å bryte opp og flytte til et annet land av økonomiske, politiske eller andre nødvendige årsaker (Fuglerud, 2017). Migrasjon er ofte assosiert med flyktninger og arbeidsinnvandrere som flytter til et annet land for å unnsnippe krig og fattigdom og at det er av en viss varighet (Gustafsson, 2002; Williams & Hall, 2000). Ravenstein (1889) forsket på migrasjon allerede på 1800- tallet, og hans utredninger var viktig for push- og pull- teorien knyttet til migrasjon. For min tematikk er forståelsen av

migrasjonsfaktorer relevant, da temaet er norske familier som velger å reise som livsstilsmigranter fra Norge, og som blir dratt spesifikt mot stedet Arguineguin i et livsfasevalg. Essensen i push- og pull-perspektivet er å undersøke kompleksiteten bak årsakene til at mennesker velger å bryte opp fra sin tilværelse for så å migrere til et annet sted eller land.

For å forstå push og pull i sammenheng med migrasjon er det ifølge Fuglerud (2017, s. 23) viktig å undersøke følgende:

Avdekke de faktorer som påvirker den enkelte beslutning om å flytte eller ikke flytte og faktorer som hjemstedet som bidrar til å skyve en person ut, eller kvaliteter ved et sted på reisens ende som bidrar til å trekke vedkommende til seg (Fuglerud 2017, s. 23).

Med push- og pull-perspektiv vil det være relevant å undersøke personens tanker om situasjonen på hjemstedet i tillegg til hvordan de tenker om det stedet de velger å reise til. Stedene nordmenn reiser fra, som i dette tilfellet inkluderer hele landet, reflekterer ikke en fast objektiv kvalitet. Det som faktisk reflekteres er hvordan familiene opplever og vurderer kontekstene de befinner seg i, med utgangspunkt i sine livsfaser og sin situasjon.

3.2 Livsstilsmigranten

Man kan forstå begrepet «livsstilsmigrasjon» som en mellomting mellom turisme og migrasjon (Haug et al., 2007; Williams & Hall). Cardozo (2018) hevder at nordmenn begynte å reise som livsstilsmigranter til Spania hovedsaklig fra og med 1960-årene. Oppholdene er gjerne over lengre perioder eller av mer varig karakter enn turistopphold, men kan være av kortere varighet enn en migrasjon (Williams & Hall, 2000). Det kan igjen skilles mellom en livsstilsmigrant eller en langtidsturist som har opphold i sydlige strøk kun i vintersesongen slik som ofte pensjonister velger. Kanariøyene har en stor koloni av nordmenn og mange er der hele skoleåret med familien sin (Døving 2011, s. 27; Selstad et al., 2018). Når jeg heretter skriver om livsstilsmigranter er det barnefamilier jeg henviser til.

Ved at man sammenligner migrasjon og livsstilsmigrasjon, ser det ut til at det er andre årsaker til midlertidig migrasjon for livsstilsmigranter enn for klassisk migrasjon. En påstand kan dermed være at det er andre faktorer som dytter familier til å forlate Norge og som trekker dem til Arguineguin, såkalte push- og pull-faktorer. Fuglerud (2017, s. 23) hevder at

«migrasjon er en investering». Det er mulig å si at ved å reise som livsstilsmigrant til et sted som Arguineguin, kan man investere i bedre helse og trivsel for familien, i et godt klima.

Benson og O'Reilly (2009) beskriver livsstilsmigranternes push og pull motivasjon for å velge et langtidsopphold i sydlige strøk. Livsstilsmigrantene kan ha ønske om et bedre liv og selvrealisering, i motsetning til det livet man har i hjemlandet. Cardozo (2018) påstår at det er push- and pull-grunner til at nordmenn ønsker å migrere til et varmere land. Hennes avhandling er basert på området Alicante som er et sammenlignbart område med Arguineguin på Gran Canaria. Cardozo (2018) hevder videre, at «klassiske push -pull pullfaktorene som ren cost/benefit på individnivå er altså utvidet til å inkludere både økonomi, klima og sosialt miljø» (Cardozo, 2018, s.271).

3.3 Overgangsritualer og liminalitet

Ingvild Sælid Gilhus skriver i forordet til «Rites de passage» (van Gennep, 1999, s. 9-18) at overgangsritualer er et begrep som ofte blir brukt i antropologien nettopp for «riter slik som ledsager skifte av sted, status, posisjon og alder» (van Gennep, 1999, s. 9). Ifølge Ingvild Sælid Gilhus (van Gennep, 1999) finnes det ulike ritualer verden over. Norge har spesielle ritualer knyttet til konfirmasjon, som markerer overgangen fra barn til voksen, giftemål og dødsfall, og man finner en lignende dynamikk knyttet til overgangsritualer på tvers av religioner og kulturer.

Konseptet liminalitet har utspring i van Genneps (1999) studier av «Rites de passage» og brukes ofte for å forklare faser av pilgrimsturer, sydenferier eller livsstilsmigrasjon som jeg ønsker å studere i mitt prosjekt (Graburn, 2001; van Gennep, 1999).

Turner (1995) og Graburn (2001) hevder at den første fasen er en prefase, hvor man gjerne fortsatt er i hjemlige og vante omgivelser. Det betyr at man er i en planleggingsfase før man reiser (Graburn, 2001). Neste fase er en antistrukturell fase eller “betwixt and between” (Turner 1995, s.95) som en såkalt «midt mellom» fase (Turner, 1999, s. 131) der det dannes egne samfunn. Disse blir kalt «comunitas» og har andre normer og strukturer enn det man er vant til (Selänniemi, 2016; Turner, 1995 s. 96). Selänniemi (2001) videreutviklet teorien til Graburn (2001) og inkludert teorier fra Turner (1999) og van Gennep (1999) med fokus på rituelle prosesser. Selänniemi (2001) mener at man kan ta utgangspunkt i de liminale fasene og overgangsritualene for å forstå turistens mobilitet. Han argumenterer med at noen turister, og i dette tilfellet livsstilsmigranter ønsker å komme vekk fra sitt daglige liv og reiser noe han

kaller «south liminoid»- sone eller «in between» (Selänniemi (2001, s. 89). I «in between» eller «south liminoid» (Selänniemi, 2001, s. 89) sonen er det tydeligvis ikke så viktig hvor man er, bare det er en plass hvor solen alltid skinner og man får oppleve det gode liv i Syden (Selänniemi, 2001). Samtidig ønsker mange turister og livsstilsmigranter familiaritet innenfor «south liminoid»- sonen. De oppsøker derfor en hjemlig kultur der mennesker snakker språket deres, og hvor det er institusjoner og restauranter tilpasset denne type turisme og livsstilsmigrasjon (Selänniemi 2001). Den siste fasen begynner når det er tid for å reise hjem og turistene eller livsstilsmigranter skal vende tilbake til hverdagslivet i hjemlandet, en såkalt postliminal fase (Selänniemi, 2001; Selänniemi, 2016; Turner, 1995). I forordet redegjør Ingvild Sælid Gilhus Gilhus (van Gennep, 1999) for at alle fasene kan være «glidende» og gå litt over i hverandre, i og med at moderne samfunn er statiske og sannsynligvis ikke har så store skiller mellom «communitas» og samfunnet ellers. Ingvild Sælid Gilhus sier videre at man fint kan betegne en tur til Syden som en mindre overgangsfase med sine riter og liminale tilstander (van Gennep, 1999, s. 18).

I et prosjekt som mitt eget, hvor hensikten er å undersøke grunner til at livsstilsmigranter reiser fra Norge og til Arguineguin, om de ønsker å være der over lengre tid og hva årsakene er til at de returnerer til Norge, kan liminalitetsbegrepet hjelpe meg fordi det understreker ulike faser knyttet til livsstilsmigranteres mobilitet

3.4 Diaspora og transnasjonale liv

Nært beslektet med liminal tilværelse er begrepene diaspora og transnasjonale liv, da de de forklarer litt om hvordan det er å leve som en etnisk gruppe i utlandet, en norsk enklave eller koloni, eller som i mitt prosjekt, som livsstilsmigranter i et familieperspektiv i Arguineguin, hvor det også bor mange andre nordmenn.

Ifølge Odden (2018, s. 101) betyr «diaspora» en «spredning» og kommer fra gresk, men det er mest kjent for jødisk utvandring. Jøder har spredt seg over hele verden og mange lever i såkalt diasporaer og holder på tradisjoner fra Israel (Odden, 2018). Fra 1980-1990-årene ble diaspora begrepet utvidet til å kjenne tegne en gruppe mennesker som har migrert og bosatt seg i samme område i det nye lande, som for eksempel såkalte «expats», i tillegg til migrasjon av nødvendighet (Cohen, 1977).

Diaspora kjennetegnes ved at medlemmene lever innenfor i kraft av det som er utenfor, at de lever innenfor en nasjonalstat som en del av et transnasjonalt nettverk bygget på en felles tilknytning til annet land. (Fuglerud 2017, s.147.)

For å belyse en diasporainspirert livsstil i en turistdestinasjon i Spania, hevder Haug et al. (2007) at norske familier lever i en slags diaspora eller som et samfunn som i et lite Norge i Spania der de benytter seg av norske institusjoner og lever sine liv innenfor det norske miljøet. Nært tilknyttet migrasjonsteori og diaspora er begrepet transnasjonalisme. Å migrere til et annet land, men fremdeles beholde tilknytningen til det landet du forlot er ifølge Fuglerud (2017) et transnasjonalt liv. Et eksempel som forklarer transnasjonalisme er norske familier, organisasjoner og institusjoner i Alicante som kontinuerlig og over tid samhandler på norsk i Spania, samtidig som de har relasjoner i Norge (Cardozo, 2018, s. 36).

Odden (2018) har oversatt et utdrag fra den franske migrasjonsforskeren Gildas Simon's bok «La plane'te migrotaire dans la mondaslisation» der han hevder at mange nordmenn bor i enklaver uten kontakt med det spanske samfunnet. «Det er ikke nødvendig for nordmenn i Spania og lære spansk. Aldershjem og sykehjem er drevet av norske kommuner, personalet er norsk eller snakker norsk» (Odden 2018, s.189).

Det kan være nyttig å se på diaspora og transnasjonalisme med tanke på mitt prosjekt, for å få mer kunnskap om norske familier som velger å reise fra Norge og til Arguineguin. Det kan være interessant å finne ut hvordan de eventuelt lever diaspora-inspirerte og transnasjonale liv i den tiden de oppholder seg i Arguineguin, og om det kan være en årsak til at de returnerer til Norge eller blir værende i Arguineguin.

3.5 Kvalitativ tilnærming og opplevelse av et fenomen

I dette prosjektet har jeg valgt en kvalitativ metodologisk tilnærming, i og med at jeg, som nevnt i problemstillingen ønsker mer kunnskap om årsaker til at norske familie reiser til Arguineguin for langtidsopphold/livsstilmigrasjon og om livene deres der. Ved å bruke en kvalitativ tilnærming kan man få mulighet til å lære av mennesker som har kunnskap om fenomenet (Repstad, 2007). I tillegg er kvalitativ forskning sentrert rundt menneskers opplevelser og meninger om et fenomen (Tjora 2017, s. 24).

Tjora (2017, s. 24) påpeker at kvalitativ forskning er opptatt av «forståelse snarere enn forklaring, nærhet til den man forsker på» og «åpen interaksjon mellom forsker og informant» samt «data i form av tekst» og en «eksplorative og empirisk fremgangsmåte». Jennings (2012, s.309) hevder at man ved å velge en kvalitativ tilnærming får dybdekunnskap fra flere synsvinkler, noe som gir forskeren bedre forståelse for hele fenomenet og hvorfor mennesker handler slik de gjør (Jennings 2012; Tjora 2017, s. 30).

3.6 Kvalitativt intervju

Et intervju er tradisjonelt sett assosiert med to eller flere deltakere som snakker sammen, hvor den som intervjuer styrer samtalen (Burns, 2010). Hvordan deltakerne snakker sammen kan variere. Man kan oppholde seg i samme rom, slik mange ser for seg når det er snakk om intervjuer. Teknologisk utvikling har imidlertid betydd mye for hvordan intervjuer utføres. Vi har opplevd et paradigmeskifte i hvordan vi intervjuer deltakere ved bruk av internettbasert kvalitativ forskning (Tjora, 2017). Noe av grunnen til dette kan skyldes at det er mer vanlig med sosiale nettverk, også i skjæringspunktet mellom reiseliv og livsstilmigrasjon. Det har oppstått felles plattformer på internettet for de som er interessert i felles reisemål, enten som turist eller livsstilmigranter. Nordmenn som reiser til Gran Canaria har en felles plattform i form av en Facebook-gruppe med over 60.000 medlemmer (Vi som trives på Gran Canaria, u.å). Det har også blitt mer vanlig å bruke internett og sosiale medier som plattform for samhandling mellom forskere og deltagere i studier og forskningsprosjekter (Pahlevan-Sharif et al., 2019, s. 459).

For å skaffe datamateriale som kan brukes til å belyse problemstillingen rundt årsaker til at norske familier velger langtidsopphold i Arguineguin, har jeg valgt intervjuer. Ved å benytte intervju som metode, kan man få innblikk i andre menneskers synspunkter på et fenomen. Intervju er en av de mest brukte metodene i kvalitativ forskning, og det mest virkningsfulle for å få frem forståelsen av temaet som er gjenstand for forskning slik Fontana og Frey (1994) foreslår. For min del handler fenomenet om norske livsstilmigranter. Det som kjennetegner et kvalitativt intervju er interaksjon mellom deltagere og forsker (Burns, 2010). Forskeren vil i en intervjusituasjon stille deltagerne spørsmål om deres personlige oppfatning av fenomenet (Tjora, 2017, s. 30.) Det er hensiktsmessig å bruke intervjumetoden når man ønsker at informantene skal «reflektere over egne erfaringer og meninger knyttet til temaet for

forskningen» (Tjora, 2017, s. 113). «Forskeren kan dermed få innblikk i informantenes kunnskap» (Tjora 2017, s. 114).

3.6.1 Kvalitativt intervju, sosiale medier og e-post

Dersom man først kontakter deltakerne via sosiale medier som Facebook og Messenger, for deretter å sende dem et elektronisk spørreskjema, er det enkelt å forestille seg at informantene vil svare. Det er også stor sjanse for at informantene vil svare på oppfølgingsspørsmål via e-post, da intervju som metode kan være inspirerende fordi det foregår en interaksjon mellom forsker og deltaker (Burns, 2010).

Tjora (2017, s. 177) påpeker at det er mulig å foreta intervjuer via internett og e-post. Dette er spesielt hensiktsmessig når alle deltakerne er spredt over et vidt geografisk område, i tillegg til at det er økonomisk og tidsbesparende (Bowden & Galindo-Gonzales, 2015). Bowden og Galindo-Gonzales (2015, s. 79) hevder at det kan være nyttig med elektroniske intervjuer via «instant messaging» og e-post i de tilfellene der deltagerne er åpne for slik kommunikasjon, der det er hensiktsmessig for det man forsker på og der dette geografisk sett er enklest.

Voida et al. (2004, s. 1344) skriver at det av praktiske årsaker kan være fornuftig å benytte Messenger eller «instant messaging» som hjelpemiddel i en intervjusituasjon. Alt skjer i sanntid, og det er ikke nødvendig å transkribere svarene i og med at alt har foregått skriftlig.

I mitt prosjekt har jeg grunnet geografiske utfordringer, valgt å intervju via sosiale medier og e-post. Jeg har i tillegg brukt en kvalitativ pilotstudie ansikt til ansikt før intervjuene via sosiale medier og e-post. Jeg kommer nærmere inn på dette når jeg skal redegjøre for utvalget av informanter og gjennomføringen av intervjuene.

3.7 Gjennomføring av intervjuer og utvalg

3.7.1 Intervju med nøkkelperson som pilotstudie

Som en del av forskningsprosessen kan det være gunstig med en pilotstudie. Man får dermed testet spørsmålene man ønsker å stille informantene, og om spørsmålene synes å generere den nødvendige empirien for temaet man forsker på (Jennings 2010, s. 154). Jeg utførte en pilotstudie under et opphold i Arguineguin, i tidsrommet 2016-2019, ved å intervju en

nøkkelperson i det norske miljøet. Jeg testet spørsmålene på familie og venner før jeg intervjuet kandidaten, en uavhengig person med kunnskap om det aktuelle temaet. I mitt prosjekt var det viktig å utføre en pilotstudie for å se om spørsmålene fungerte i en intervjusituasjon. Selve intervjuet ble gjennomført ansikt til ansikt og var en nyttig erfaring med tanke på denne tilnærmingen. Jeg fikk en del informasjon som gikk utover problemstillingen, jeg noterte ned det som var aktuelt og valgte å ta det med i analysen.

Som Hannam og Knox (2010) og Repstad (2007, s. 57-58) påpeker, kan det være nyttig å intervju en nøkkelperson, en entusiast på feltet med sterkt utviklede personlige meninger. Nøkkelpersonen jeg intervjuet i Arguineguin hadde selv en historie fra området og stor kunnskap om andre nordmenn som hadde bosatt seg der. Hun er nærmest ansett som en pioner. I samtalen fikk pilotdeltageren samme spørsmål som senere ble sendt ut til informantene via en Facebook-gruppe. Hun ble i tillegg spurt om hun kunne bidra med kunnskap om andre norske familier i området, og svarte i den forbindelse på de samme spørsmålene en gang til, men da på vegne av livsstilsmigranter generelt.

Jeg inviterte informantene til å være med på intervjuer via sosiale medier. I tillegg valgte jeg å gjennomføre nok en pilotstudie, denne gangen digitalt, da denne nøkkelpersonen befant seg langt unna geografisk. Nøkkelperson nr. 2 fikk de samme spørsmålene via sosiale medier/Messenger og e-post, som jeg hadde stilt den første deltakeren.

Svarene fra denne deltakeren er derfor også tatt med i analysen. Min erfaring etter pilotstudiene er at digitale intervjuer både er tidsbesparende og økonomiske, fordi jeg slipper utgifter til reise ved personlig oppmøte. På bakgrunn av dette valgte jeg å fortsette med digitale intervjuer gjennom denne studien.

3.7.2 Gjennomføring av intervjuer via sosiale medier og epost

Som nevnt, valgte jeg altså å gjennomføre intervjuene via sosiale medier og epost. I tillegg til årsaker nevnt ovenfor var dette også det mest praktiske, da de fleste deltakerne levde transnasjonale liv med bosted både i Norge og i Arguineguin, og fordi de fleste av oss bodde langt unna hverandre i Norge. Det hadde vært for lange avstander å gjennomføre alle intervjuene med personlig oppmøte fordi jeg da måtte ha reist rundt store deler av Norge og til Arguineguin for å møte deltakerne.

Jeg opprettet en Facebook-gruppe på sosiale medier som jeg kalte «Livet i shorts». Jeg valgte å benytte sosiale medier, fordi dette er et forum vi ofte brukte i nettverket da jeg selv hadde langvarige opphold i Arguineguin. Rekruttering via e-post eller sosiale medier kan fungere godt så lenge det er et begrenset antall informanter man ønsker å invitere inn i forskningen (Tjora 2017, s. 136).

Informantene var alle på en eller annen måte i samme nettverk. Jeg var enten venn med informanten på det sosiale mediet Facebook, privat etter opphold i Arguineguin eller så var informantene jeg ønsket kontakt med venn med noen andre i nettverket. Det viste seg å være en effektiv og lett måte å få tak i informanter på og mange var engasjerte i temaet som er praktisk slik hevdet av Tjora (2017, s.172).

Jeg sendte først 3 spørsmål via Messenger, etterfulgt av noen tilleggsspørsmål. Svarene ble sendt til meg privat, via Messenger eller e-post. Alle deltakerne kunne se hvem de andre i gruppen var, men de kunne ikke se hva de andre svarte. Jeg informerte medlemmene i gruppen om at jeg holdt på med en oppgave om nordmenn i Arguineguin, og spurte dem høflig om de kunne tenke seg å være med å bidra. De ble informert om at svarene skulle sendes til meg personlig og være konfidensielle. Min intensjon var at intervjuene skulle føles så fleksible som mulig for informantene. Samtidig ønsket jeg å få så mye informasjon ut av dem som mulig, for å være i stand til å forstå det komplekse fenomenet norske familiers livsstilsmigrasjon til Arguineguin.

Jeg sendte følgende spørsmål på sosiale medier til deltakerne.

1. Kan dere nevne grunnen til at dere dro fra Norge til Gran Canaria. Fortell gjerne litt utfyllende.

2. Hvordan har du/dere opplevd eller opplever livet der?

Oppfølgingsspørsmål som ble stilt etter at de hadde svart på spørsmål 1, 2 og 3. Disse spørsmålene henger sammen med nr. 2:

2a., Hva er de største utfordringene med å leve i Arguineguin over en lenger periode? Fint om du utdyper litt.

2b. Dersom noen i familien (ektefelle/samboer eller barn) ikke bor sammen med deg/dere i Arguineguin. Hva er den største utfordringen? Fint om du utdyper litt.

3a. Hvis du har reist til Norge, hva er eventuelt grunnen til det? 3b. Hvis du fremdeles er i Arguineguin, vil du da planlegge å være der? Fortell

3.7.3 Utvalg

Utvalget av informanter kan ha noe å si for resultatene av forskningen. Det er derfor viktig å finne relevante personer som er villige til å la seg intervju (Tjora, 2017). Det var ikke tilfeldig utvalgte informanter som ble brukt for å «representere» en populasjon» (Tjora, 2017, s. 130) da jeg benyttet eksisterende nettverk for å finne informanter til oppgaven. Jeg kjente mange norske familier på grunn av flere langvarige opphold i Arguineguin, og i samarbeid med nettverket og takket være en såkalt «snowball»- effekt fant jeg flere informanter som kunne være aktuelle å intervju (O'Reilly, 2012, s. 44; Repstad, 2007; Tjora, 2017). Ved å benytte snøballmetoden (O'Reilly, 2012) kan man treffe mennesker som både har interesse og kunnskap om det man ønsker å finne ut av. Jeg hadde i utgangspunktet invitert inn 20 deltakere, men det var 11 som deltok til slutt (se Tabell 1.).

Felles for informantene var at de hadde tatt et livsfasevalg for seg og sin familie. De hadde tidligere vært i Arguineguin eller var der som livsstilsmigranter i en familiekontekst. Jeg har valgt å gi deltakerne pseudonymer og ikke oppgi hjemstedet deres i Norge.

Tabell 1. Oversikt over deltakere med alder og bosted

NAVN	ALDERSGRUPPE	BOSTED
Anna	50-60	Arguineguin og Norge
Bente	40-50	Norge og Arguineguin
Cecilie	40-50	Norge tidligere Arguineguin
Dina	40-50	Norge tidligere Arguineguin
Erik	50-60	Norge, tidligere Arguineguin
Frank	60-70	Norge, tidligere Arguineguin
Gro	50-60	Arguineguin
Hanne	40-50	Norge, tidligere Arguineguin
Inger	30-40	Norge, tidligere Arguineguin
Jan	70-80	Norge, tidligere Arguineguin
Kari	50-60	Arguineguin

3.8 Min rolle som forsker og etiske vurderinger

Som jeg allerede har nevnt, har jeg selv tilbrakt mye tid som livsstilmigrant i Arguineguin sammen med familien min, og har derfor en forforståelse for samt en oppfatning av fenomenet. Jeg ønsket allikevel mer kunnskap om norske familier som velger å reise til Arguineguin over lengre perioder. Reiselivsforskeren O'Reilly (2017) hadde og erfaring med å være livsstilmigrant før hun forsket på samme tema. Hun forteller at hun kjøpte et feriehus i Spania der det var mange britiske livsstilmigranter. O'Reilly (2017) og hadde langvarige opphold som livsstilmigrant over 8 år. Hun mente at det var umulig ikke å lære noe om livsstilmigrasjon under disse oppholdene, noe jeg selv har erfart under mine opphold i Arguineguin. O'Reilly (2017) har gjort feltarbeid og foretatt flere studier og intervjuer som omhandler britiske livsstilmigranter også i den senere tid, da med en forforståelse av hva som bør forskes på.

Etter mine opphold i Arguineguin, og fordi jeg har lest mye av forskningen som er gjort på feltet, har jeg blitt enda mer interessert i å finne ut mer om hvorfor så mange norske familier velger livsstilmigrasjon. Det kan være vanlig, ifølge Furseth og Everett (2020), å ha et ønske om å forske på et tema som engasjerer både deg og samfunnet du er en del av. Videre er det ifølge Hannam og Knox (2010) og Russel (2011) fornuftig å finne et tema man virkelig er interessert i og synes er både spennende og engasjerende. Det vil også hjelpe på motivasjonen dersom man har personlig interesse for det temaet man ønsker å forske på, og at det er praktisk mulig å reise til det stedet som er gjenstand for forskningen. Samtidig er det viktig at man er engasjert og vitebegjærlig med tanke på livshistoriene og erfaringene til de menneskene som er en del av forskningen (Russel, 2011).

Ifølge Tjora (2017, s.235) er det forståelig at det ikke er mulig med «fullstendig nøytralitet». Å ha forståelse, kunnskap og ikke minst interesse for det man skal forske på kan være en god hjelp og en fin og «nødvendig ressurs» (Tjora, 2017, s. 35). Som kvalitativ forsker må man være klar over at man tar med seg sin egen forforståelse inn i forskningen, samt sine egne meninger, og sin egen fortolkning av innsamlede data, og man må være klar over denne refleksiviteten under hele arbeidet (Hannam & Knox, 2010).

Forskningsarbeidet har vært preget av mitt eget engasjement og min interesse for fenomenet livsstilmigrasjon i et familieperspektiv. Det har vært enkelt å finne informanter siden jeg har vært en del av et norsk miljø i Arguineguin. Furseth og Everett (2020, s. 18) mener at det kan

være en fare for at man ikke kan «distansere seg» dersom man er såpass involvert i temaet man forsker på. Fordi jeg har vært i Arguineguin og hatt et stort nettverk i det norske miljøet og norske familier har jeg fått innblikk i andres liv. I uformelle samtaler er det flere som har fortalt om livet i Norge før de dro til Arguineguin og hvordan livet arter seg som livsstilsmigranter, både ved lengre og kortere opphold. Jeg har i tillegg tatt avskjed med mennesker underveis som har valgt å reise tilbake til Norge etter endt opphold.

I denne oppgaven har jeg valgt kun å sette søkelys på informasjon som har kommet frem av selve intervjuene, fordi det er et gjennomsiktig miljø og av hensyn til deltakerne. Når man intervjuer informanter må man ha i tankene at det er mennesker man studerer, slik at man unngår forhold som kan skade dem (Fontana & Frey, 1994). Miljøet kan være gjennomsiktig og lite, og mange har personer i nettverket som har vært i Arguineguin, som er der permanent eller som oppholder seg der samtidig som en selv. Det kan derfor være vanskelig å holde informantene anonyme siden det er lett å forstå hvem de er. Jeg har derfor valgt ikke å oppgi datoer for når intervjuene er foretatt, men det er i tidsrommet mellom 2016 og 2019. Det blir heller ikke informert hvor mange barn de forskjellige informantene har, og deltakerne har som nevnt fått pseudonymer for å kunne sikre anonymiteten (Tjora, 2017).

4 ANALYSE

Dette kapittelet inneholder analyse av data som er samlet inn gjennom intervjuer. Intervjuene er gjennomført for å utforske årsaker til at norske familier valgte å reise til Arguineguin for langtidsopphold, og om oppholdene var midlertidige eller av mer varig karakter. Jeg ville også tilegne meg dybdekunnskap om hvordan livsstilsmigranter opplevde sine liv i Arguineguin over lengre tid samt grunner til å returnere til Norge eller velge å bli på permanent basis. Intervjuene var personlige og ble gjennomført digitalt, ved hjelp av kameraet på Messenger og Facebook, og skriftlig via Messenger og e-post. Det er deltakernes fortellinger, livshistorier og erfaringer som ligger til grunn for analysen. Jeg har valgt å dele opp informasjonen i forskjellige temaer og kategorier, som alle omhandler årsaker til å reise til Arguineguin, i og med at hver informant kan ha mange grunner for å reise (O'Reilly, 2012, s. 187).

4.1 Livsstilsmigrasjon og push- og pull-faktorer

Helserelatert livsstilsmigrasjon

Det faktum at mange nordmenn velger å reise bort for langtidsopphold, eller som livsstilsmigranter, på grunn av helseutfordringer er mye omtalt i litteraturen og i media. Det var derfor interessant å observere at en stor andel av de familiene jeg snakket med hadde lignende årsaker for å reise til varmere strøk.

Anna, en av deltakerne svarte følgende på det første spørsmål som omhandlet grunner til at de dro fra Norge til Arguineguin som livsstilsmigranter:

Vi dro til Gran Canaria av helsemessige årsaker. Både min mann og jeg hadde vært alvorlig fysisk skadet i ulykke. Vi ønsket å trene oss opp så godt det lot seg gjøre. Vi valgte derfor å reise til GC og varmen, for å kunne gå trygt på snø og isfritt underlag. Etter bare noen måneder hadde vi begge store framskritt, og helsen har bare blitt bedre og bedre

Bente, en annen deltaker fortalte at det var helseproblemer som trigget avreisen både for henne selv og sønnen som hadde hatt en del fravær på skolen i Norge. Hun poengterte at den viktigste grunnen for å reise til Arguineguin for langtidsopphold var sønnens sykdom.

Jeg reiste til Gran Canaria med min sønn. Han var da veldig syk og vi måtte prøve noe. Han har psoriasis artritt og etter en idrettsskade ble han helt slått ut. Ble delvis sengeliggende skoleåret 2014/2015. Fikk da en diffus diagnose på «ME» Vi satset alt og reiste til en totalt ukjent tilværelse, med resten av familien hjemme. Så da er man ganske sårbar. Men vi hadde ingenting å tape.

Cecilie fortalte at det var helserelaterte plager for flere i familien som gjorde at de ønsket å reise til Arguineguin. «Vi valgte å flytte nedover på grunn av min helse. Jeg har fibromyalgi og er mye sliten og har muskelvondt».

Dina fortalte og at det var flere årsaker til at de reiste til Arguineguin for langtidsopphold. Symptomer på dårlig helse, behov for miljøskifte og en pause fra hverdag og arbeid, samt ønsket om tid til å være mor på heltid var noen av grunnene til livsstilsmigrasjonen. «Vi har atopisk eksem, psoriasis, migrene og fibromyalgi».

Erik nevnte og at en av grunnene til at de dro til Arguineguin var at ektefellen hadde helsemessige utfordringer i Norge. De håpet på en bedre helse for henne ved hjelp av et langtidsopphold i Arguineguinområdet. Frank hadde helseplager som revmatisme og familien hans hadde i tillegg hatt store omveltninger fordi ektefellen og moren til barna ble syk og døde. Familien var i stor sorg og fant ut at de skulle reise til Arguineguin for å få et miljøskifte i et bedre klima. Det gjorde det lettere å reise siden Frank kunne gå av med tidlig pensjon og hadde ønske om å kunne være mer til stede for barna sine. «Det var sorgen som avgjorde at vi dro til Arguineguin».

Jan som har vært en sentral nøkkelperson i det norske miljøet fortalte at det er veldig vanlig å reise til Arguineguin på grunn av helsen. Det samme gjaldt for hans egen familie. I tillegg var han involvert med å etablere den norske skolen i 1970 årene.

Min kone, fikk en alvorlig diagnose og en overlege i Tromsø anbefalte henne å flytte til for henne et bedre klima. Hun også erklært 100% ufør og førtidspensjonert. Vi var begge lærere med god bakgrunn fra skoleverket og tenkte at det sikkert var flere enn oss med lignende helseutfordringer. Svært mange reiser av helsemessige grunner. Den norske skolen her helse med i formålsparagrafen. Det er påvist at folk med sykdommer

som astma, allergi, revmatiske sykdommer, ME, MS blir bedre i dette klimaet som er verdens beste ifølge WHO.

Det hadde vært nærliggende å tro at det er flest eldre og pensjonister som ønsket helsegevinst ved å reise som livsstilsmigranter, det er derfor interessant at også familier slik som storparten av mine informanter reiste til Arguineguin på grunn av helseplager. Jan fortalte at det var helseplager i hans familie også, som førte til at de dro som livsstilsmigranter allerede på 1970-tallet. De var nærmest som pionærer å regne. Det kan se ut til at det å reise til Arguineguin på grunn av helseutfordringer har vært en økende trend fra den gang og frem til i dag. Samtidig er det også interessant at helseutfordringer ble oppgitt både som en push-årsak for å dra som livsstilsmigranter fra Norge og en pull-årsak for å dra til Arguineguin, og at det som gjaldt for over 50 år siden fortsatt er gjeldende. Helsefaktorer var en fremtredende push- og pull- årsak for de fleste av deltakerne i oppgaven min. Det var sykdom, skader eller følelse av dårlig helse hjemme i Norge enten for barna, og/eller de voksne eller i en kombinasjon som førte til dette livsfasevalget for de fleste av informantene. For flere av deltakerne var også ønsket om å være mer til stede for barna en av de årsakene til at de dro. Frank fortalte at sorg i kombinasjon med egen sykdom var årsaken til at han og hans barn dro til Arguineguin. Rehabilitering og revitalisering etter operasjoner ble også nevnt som årsaker til valget om å reise til Arguineguin som livsstilsmigranter.

Det gode klimaet i Arguineguin

Klimaet var en åpenbar push -og pull-faktor for de som reiste til Arguineguin, og kan til en viss grad ses i sammenheng med helse og visse plager, men for noen av deltakerne var det klimaet på Gran Canaria i seg selv som var avgjørende. Bente nevnte at «Vi elsker klimaet og byen Arguineguin». Fra intervjuet med Dina kom det frem følgende: «Grunnen til at det ble Gran Canaria var den jevne varmen. Vi testet først ut Fastlands Spania, men der var det ikke varmt nok om vinteren» Frank fortalte at det var «Ikke tvil om at klimaet var en medvirkende årsak til at det ble et friår i Arguineguin» Gro hadde hatt flere langvarige opphold bak seg som livsstilsmigrant sammen med familien sin og klimaet var viktig for dem. De hadde reist tilbake til Norge, men savnet det gode klimaet. Tidlig på 2000-tallet tok hun med seg barna sine og var der vinterstid mens mannen jobbet i Norge. Hun hevdet at det var fantastisk siden de savnet å være i et godt klima. «Vi overvintret i Paradis» Etter at de hadde vært en stund i Norge og andre steder i Skandinavia tok de turen tilbake til Arguineguin.

Sol og sommer året rundt vant, og vi kom tilbake til denne øya som har en spesiell virkning på frosne nordmenn. Selvfølgelig har 320 soldager i året mye å si. Og det er jo ingen hemmelighet at denne daglige D vitamininnsprøytingen gjør noe med mennesker.

Det kom heller ikke som noen overraskelse at klimaet var viktige push- og pull-årsaker for å reise som livsstilsmigranter fra Norge og til Arguineguin, da det er nærliggende å tro at et ønske om bedre klima henger sammen med et ønske om økt velvære, trivsel og helsegevinst. Klimaet i seg selv var tydeligvis en utløsende faktor for flere av informantene, i og med at de ønsket godt, stabilt og varmt vær.

Eventyrlyst – En trigger for å reise

For noen var eventyrlyst en viktig push- og pull -årsak for å migrere. Flere informanter fortalte at det var eventyrlyst i kombinasjonen med andre årsaker som avgjorde at de valgte å reise som livsstilsmigranter til Arguineguin med familien. Inger fortalte at det rett og slett var «eventyrlyst».

Gro fortalte at de hadde reist ned som grundere med små barn og hadde pågangsmot og eventyrlyst.

Vår første tur til Gran Canaria var i 2000. Da tok vi det store spranget og kjøpte en bar vi skulle drive der nede. Vi solgte hus, bil, sa opp jobber, pakket ned det mest nødvendige og la i vei. I familiens og venners øyne, var vi jo selvfølgelig fullstendig gal. Man kunne da ikke ta med seg en baby på syv måneder til ett fremmed land!!! Nei, for der nede finnes det jo ikke babyer, var mitt standard svar. I flyttelasset var også mamma med, hun skulle være barnevakt mens vi jobbet. Denne planen gikk ganske greit, men vi fant vel fort ut at dette ikke var noe for oss. Med litt blandede følelser dro vi tilbake til Norge.

Drømmen om et gründerliv brast for Gro og mannen hennes, men oppholdet i Arguineguinområdet hadde sådd et frø for ønsket om flere langvarige opphold på Gran Canaria og ønske om et godt liv i solen der det kan se ut til at de har funnet sitt «Utopia».

Hanne og familien ønsket en forandring og fortalte følgende:

Grunnen til at vi ville reise var at vi skulle få oppleve et annerledes år. Spesielt for barna som bare har bodd på en liten plass hele livet. Samtidig ble dette et prosjekt som samlet familien.

Erik fortalte at «det var helsemessige årsaker, men kombinert med litt eventyrlyst. Vi er nok litt spontane, og kanskje litt gale etter enkeltes mening». Jan antok at flere norske familier kan ha hatt ønske om å reise bort fra noe i Norge i tillegg til «eventyrlyst og få et bedre liv i et fremmed land».

Det var overaskende at eventyrlyst var en viktig push- og pull-faktor for så mange av deltakerne som hadde reist til Arguineguin som livsstilsmigranter. Eventyrlyst kan i denne sammenhengen tolkes som et ønske om å oppleve noe nytt og spennende sammen med familien i et annet land. Samtidig kan det også tyde på at de søkte trygghet i et etablert norsk miljø i det nye landet. Det kan se ut til at deltakerne ville leve som en del av en norsk diaspora, og at drivkraften for å flytte til Arguineguin i et familieperspektiv var eventyrlyst.

Vært på ferie i Arguineguin området før

Noen av deltakerne hadde vært på ferie i området tidligere, i og med at Arguineguin samtidig er en typisk plass å reise til på pakketur til Syden. Cecilie og familien hadde vært på ferie i Arguineguin og var godt kjent.

Vi hadde vært på ferie der 2 somre etter hverandre og jeg hadde kjent på kroppen hvor godt det var. Og det var da det vi bestemte at skulle prøve å bo der ett år i første omgang.

Frank fortalte at han før oppholdet hadde vært på ferie i området i vinterferien, fordi de da var i en planleggingsfase for livsstilsmigrasjonen.

Vi dro ned i vinterferien for å treffe kjente og yngste datter ble med venninna si på skolen og ble kjent med mange av de hun eventuelt skulle gå i klassen til fra neste høst. Etter det oppholdet var vi ikke i tvil siden vi trivdes så godt på ferien begynte vi seriøst å planlegge et år på Gran Canaria.

Jeg var litt overrasket over at ikke flere deltakere nevnte de hadde vært på ferie i området tidligere, i og med at Arguineguin er en kjent feriedestinasjon, der mange norske livsstilsmigranter oppholder seg. Samtidig er det mange norske langtidsferierende og turister i dette området, spesielt på vinterstid. Det var noen få deltakere som poengterte at de hadde

vært på ferie i området før de dro dit som livsstils migranter, og var påvirket av push- og pull-faktorer fra Norge og mot Arguineguin. En forklaring på at valget for livsstils migrasjonen falt på Arguineguin kan være at stedet har turistkvaliteter og er tilrettelagt for nordmenn. Samtidig kan det være en push- og pull- faktor at man har blitt kjent i området på forhånd og man vet hvilke kvaliteter stedet har å tilby.

Norsk miljø og norske institusjoners rolle for migrasjon

Informantene nevnte de norske institusjonene, som den norske skolen, i en bisetning og underforstått som en av grunnene til at de valgte Arguineguin som destinasjon for livsstils migrasjonen. Jan var tidlig involvert i oppstart av «Den Norske Skole Gran Canaria» på 1970 tallet da den var basert i Playa del Ingles. Han hadde erfaring fra skoleverket og dro ned til Gran Canaria som tilbød både arbeidsplass for ham og skole for barna.

Frank fortalte at han hadde diskutert skolen og Arguineguin med sine barn. «Hva med om vi drar til Gran Canaria jenter? Der er det norsk skole!».

Inger poengterte at «norsk skole var grunn til å velge GC¹». Bente fortalte at «den norske skolen ga oss en ekstra grunn for å reise til Arguineguin». Cecile sa «at det er norsk skole og barnehage som var med på å avgjøre at vi dro».

Anna fortalte at de valgte akkurat Arguineguin på grunn av infrastrukturen og at det lå sentralt i forhold til den norske skolen

Vi bor i Arguineguin og trivs svært godt her. Grunnen til at vi valgte nettopp Arguineguin var at det ligger i gangavstand fra Den Norske Skole, og det er mange andre med barn på Den Norske Skolen som er bosatt her.

Jan mente at det er lett å reise til Arguineguin for langtidsopphold og de fleste familier er klar over at det både er norsk sjømannskirke og skole i området før de kommer dit. Hanne oppgav at det som var årsaken til at reiste til Arguineguin, var at de begge fikk jobb ett år ved den norske skolen, og at barna ble elever på samme sted. Jeg hadde på forhånd en forforståelse av at den norske skolen i området var «en push» fra Norge og «en pull» mot Arguineguin for livsstils migrantene. Det viste seg at de fleste nevnte at muligheten for barna til å gå på den norske skolen i området var viktig for dem. Det var i tillegg muligheter for arbeid via den

---

¹ Gc er slang for Gran Canaria

norske skolen for et av parene. En push-faktor kan være årsaken man har for å reise fra Norge og skolehverdagen hjemme, og en pull-faktor for å dra til Arguineguin kan være at barna skal gå på den norske skolen der. Anna nevnte at de valgte Arguineguin nettopp fordi den norske skolen ligger i området. Hun hadde kunnskap om at det bodde norske familier i nærheten, noe som kan tyde på at ønsket om et liv i en diaspora og en transnasjonal tilværelse gjaldt både for Annes familie og flere andre familier i området.

Det var overraskende at hverken sjømannskirken eller andre norske institusjoner ble nevnt som en avgjørende faktor for at deltakerne dro fra Norge til Arguineguin som livsstilmigranter med unntak av den norske skolen. Det ene paret som reiste til Arguineguin og hadde jobb ved den norske skolen der også barna skulle gå fikk jo en arbeidsplass samtidig som de var livsstilmigranter. En mulig forklaring på ikke de andre norske institusjonene ikke var nevnt kan være at de ikke var bevisst på eller husket på disse i forkant av avreisen, i og med at det ser ut til at mange velger å benytte seg av blant annet sjømannskirken under opphold i Arguineguin. Den ene deltakeren som nevnte at sjømannskirken kunne være en faktor som fikk folk til å reise til Arguineguin, snakket ikke om sin egen familie, men antok bare at det kunne være viktig for andre familier.

Oppsummering: Sammensatte grunner for migrasjon

Ifølge deltakere var opplevelse av dårlig helse, ønske om bedre klima og eventyrlyst viktige push- og pull-faktorer for å forlate Norge og reise til Arguineguin. Enkelte av deltakerne hadde kjennskap til området fra tidligere ferier, noe som var avgjørende push- og pull-årsaker for at de dro fra Norge til Arguineguin. Dette utløste tydeligvis et ønske om å være i Arguineguin over en lengre periode. Det var i tillegg viktig for de fleste deltakerne at den norske skolen var representert i området og det ble samtidig en arbeidsplass. Det var overraskende at ikke andre norske institusjoner i Arguineguin var oppgitt som årsak til livsstilmigrasjonen, siden familier benyttet seg av sjømannskirken under oppholdet. De fleste besøkte også de andre norske institusjonene og levde diaspora-inspirerte eller liminale liv.

4.2 Norske liv i Arguineguin

Jeg ønsket å finne ut mer om de norske familiene, og hvordan de opplevde livet sammen med familiene sine som livsstilmigranter i Arguineguin. Jeg ønsket også å finne ut hvilke utfordringer man kunne møte under langtidsopphold i Arguineguin.

Anna beskrev livet i Arguineguin som trygt og godt og at det er mange norske familier som bor fast i samme område. Det kan se ut til at mange av nordmenn i arbeidsfør alder ikke jobber og har tid til å være sosiale i stor grad. Anna fortalte at

Språket blir fort en hvilepute for å lære seg spansk, når de fleste vi omgås med er norske. I Arguineguin er det mange norske som bor på grunn av helseutfordringer i Vinter -Norge. Det er derfor mange som ikke er i arbeid, og som har mer tid til å være sosialt aktiv her, enn i Norge. Det er mange som er i samme båt, mange er uføretrygdet, langt vekk fra familie og venner i Norge. Vi opplever at venner får en større betydning når vi bor her, venner blir mer som en erstatning for storfamilien. Det er mye sosialt som foregår innenfor det norske miljøet som sykkelgruppe, frokostgruppe, lunsjgruppe, håndarbeidsgrupper, sangkor, quiz, forskjellige treninger og idretter ol. I tillegg har også Norske klubben og Sjømannskirken aktiviteter, som er med på å fremme trivselen og samholdet blant de norske fastboende.

Flere av deltakerne fortalte om boligområder med mange nordmenn, men at det er også finnes internasjonale boområder i hele Arguineguin. Flere nevnte at de syntes at det var trygt å bo i området. De fleste omgikk mest nordmenn i og med at det var så enkelt å bli kjent med andre siden barna gikk på den norske skolen. Dette tyder på at de levde som i en kvasienklave eller selvvalgt diaspora.

Inger syntes det var kjempefint at de fikk venner fra hele verden og at de hadde fått et stort nettverk som også kunne pleies etter at de kom hjem til Norge. Hanne og familien ble kjent med mennesker fra hele Norge, og hun syntes det var utrolig lett å få nye venner, selv om det begrenset seg mest til nordmenn.

Det var utrolig lett å bli kjent med norske folk på GC. Dessverre kom vi ikke i kontakt med så mange lokale. Litt pga språket og litt pga at alle sosiale behov ble dekket gjennom den norske skolen/foreldre i skolen.

Frank fortalte at familien var i sorg, men at de fant trøst i nye vennskap de hadde fått under oppholdet, gjennom det sosiale livet de var en del av. De bodde sentralt i forhold til andre norske familier i Arguineguin, og hadde bra standard. «Jeg angrer ikke et sekund på at jeg dro ned med familien min. Utrolig sosialt der nede og jeg setter utrolig pris på det vennskapet vi har fått på grunn av tiden på øya».

Flere nevnte det gode miljøet blant nordmenn i Arguineguin, og at miljøet rundt den norske skolen ble en møteplass for norske familier, i tillegg til sjømannskirken.

Erik poengterte at

sjømannskirken var et fint samlingspunkt for både voksne, barn og ungdommer. Alle var mer sosiale enn i Norge, og prisene på mat i butikker og på restauranter var betydelig lavere enn det man er vant med i Norge.

Frank fortalte om et aktivt sosialt liv innenfor det norske miljøet i Arguineguin, og at en vanlig uke i Arguineguin kunne foregå slik:

Mandags formiddag var det frokost/kaffe på en cafe på Ancora senteret». Her var det en fast plass hvor man ble kjent med de som drev cafeen. Her var foreldre fra skolen og venner av venner. Uformell start på uka hvor man også utvekslet nyheter, planlegging av arrangement, tips om håndverkere, tur, tips og restauranter, boliger til salg, erfaring med den norske skolen og tips om arbeid og priser på flyreiser. Det var nyttig å møte opp disse mandagene siden de som hadde vært i Arguineguin en stund hadde mer kunnskap om for eksempel hvor man kunne kjøpe noe eller skaffe noe man var ute etter siden de som hadde vært der en stund hadde mer kunnskap om dette.

Tirsdag – var det guttetur. Jeg var primus motor for en uformell gruppe hovedsakelig av nordmenn som dro på forskjellige turer rundt på Gran Canaria. Onsdag – familiemiddag på sjømannskirken» og kaffe etterpå med andre foreldre. Der serverer de ofte blant annet «Taco» som har blitt en slags norsk, rett og retter som fiskegrateng, fiskekaker og svinestek. I tillegg til at man kan kjøpe vafler og is.

Det sosiale livet fortsatte gjennom hele uka, og i sjømannskirken traff han flere av de samme menneskene som han var sammen med på mandager og tirsdager. Etter middag og kaffe i sjømannskirken var det paddle-trening, sammen med andre fastboende nordmenn, ved et helsesenter i byen. Torsdag var det quiz for nordmenn på Buster bar på Ancora-senteret. Helgene gikk med til sosialt samvær med andre norske familier, noen ganger med «buffet på Sunving» og andre ganger på utflukter. Ellers gikk Frank mange turer alene i området. Både langs vannet, men også oppe i fjellet. Den eldste datteren begynte med en aktivitet som kun fantes et stykke unna og utenfor det norske miljøet, men ellers holdt de seg innenfor dette miljøet, som de var blitt så godt kjent i.

Det kan se ut til at de fleste deltakerne trivdes med å bo i Arguineguin i den perioden de var der. Deltakerne syntes det var trygt, sosialt og at man lett fikk nye venner innenfor det norske miljøet rundt den norske skolen og sjømannskirken. Det virket som om sjømannskirken var viktig for mange, en møteplass der man spiste norsk mat og hvor de religiøse tilbudene ikke

var i fokus. Venner og det sosiale var viktig for flere, det virker som om mange traff hverandre flere ganger i uken på forskjellige aktiviteter. Det ser ut til at de fleste deltakerne hadde selvvalgte diaspora-lignende tilværelser i et transnasjonalt nabolag. De fleste av dem deltok lite i lokalmiljøet ellers, i og med at de fikk dekket sine sosiale behov innenfor miljøet rundt boligområdet, den norske skolen, den norske sjømannskirken og i uformelle grupper innen det norske miljøet. Det kan derfor se ut til at de fleste deltakerne levde som i et «Lite Stykke Norge», der de stort sett snakket norsk og levde liminale liv i utlandet som en «sojourner» eller «expat». Det kan også minne om et liv i limbotilstand.

Klima og trivsel

Frank fortalte at han og familien var veldig fornøyde med at de valgte Arguineguin, fordi det er rolig der og fordi byen har beholdt preget sitt som fiskelandsby, i motsetning til på mer turistifiserte områder som Puerto Rico eller Playa del Ingles.

Gro sa at de trivdes veldig godt, og at folk i Arguineguin er mye blidere enn i Norge. Kanariere tenker ikke så mye på status som nordmenn. Hun hadde like mange venner blant kanariere som nordmenn, i og med at hun snakker spansk. Hun er tydeligvis en av få som lærte seg spansk godt nok til å skaffe seg et miljø utenfor det norske. Gro hadde jobb i en institusjon som tilbyr service mot turister og livsstilmigranter. «Vi trives veldig godt. I Arguineguin er folk mye blidere enn i Norge.

Erik sa at han og familien trivdes med klimaet i Arguineguin og at de møtte så mange hyggelige mennesker. Det var litt varmt til tider spesielt når værphenomenet Kalima (med sand i luften) gikk over Gran Canaria. Stor trivsel blant deltakerne var et gjennomgående tema både med tanke på push- og pull-faktorer, men også for det daglige liminale livet i Arguineguin. Det ble påstått at folk er blidere enn i Norge, og lokalbefolkningen ikke tenker så mye på status i motsetning til nordmenn i Norge. Nordmenn var og mer åpne og hadde ikke samme statusjag som hjemme i Norge. Det ble i tillegg nevnt at det var lettere å bli kjent med andre nordmenn under oppholdet i Arguineguin. Fenomenet kalima var kun nevnt en gang og ikke som en direkte utfordring. Jeg var forbauset over at dette problemet ikke ble nevnt flere ganger, siden mange dro til Arguineguin nettopp på grunn av helseplager.

Hverdagsliv, men avveksling fra Norge

Det er naturlig at livene til livsstilmigranter vil gå over i en mer hverdagslig fase, og noen av deltakerne nevnte nettopp dette. Dina fortalte at

Livet i Arguineguin er ganske likt det vi har i Norge hvis man ser bort fra klimaet og jeg kan fullrose det norske miljøet. Like mange ulike mennesker som bor i Arguineguin som i Norge. Like ressurssterke og de som hadde bodd der en stund inkluderte oss nye. Vi ble en veldig fin gjeng også blant de voksne. Miljøet på den norske skolen var lik – helt unikt og inkluderende.

Inger fortalte om livet sitt de to første årene hun var i Arguineguin:

Livet mitt i Arguineguin var en herlig avveksling fra hjemme. Mye ute på tur og mye sosialt. Hjemme hadde jeg hatt jobb, skole to barn og en mann som var mye borte. En travel hverdag med mye logistikk og lite tid til meg selv. Så de to første årene uten jobb var herlig.

Inger begynte å jobbe litt via private norske institusjoner de kjøpte bolig i Arguineguin. Mannen hennes jobbet turnus i offshore slik at han var mye på jobb og dagliglivet ble mer og mer som i Norge med lignende rutiner.

Det er ikke så mange beskrivelser av hverdagsliv i reiselivslitteratur og forskning, men det er også en del av livene til livsstilsmigrantene. Inger fortalte at hun først hadde fri fra jobbforpliktelser, men at hun etter hvert begynte å jobbe, og livet begynte å fortone seg slik som i Norge. Hverdagen gikk ut på mye av det samme som hjemme, med repeterende aktiviteter som husarbeid, handling og betaling av regninger, samt barn som skulle på skolen hver dag. Det er interessant at livet blir mer likt det man har hjemme, og at den såkalte feriefølelsen forsvinner etter hvert dersom man jobber og har barn på skolen.

Utfordringer ved å leve som livsstilsmigranter

Flere av deltakerne sa at det kunne være en utfordring ikke å kunne så godt spansk. Inger forklarte at «det kunne være en utfordring med språket på offentlige kontorer og når man skulle ordne noe praktisk selv om jeg hadde lært meg en del spansk».

Flere nevnte språkproblemer som følge at man omgår for mange nordmenn og ikke lærer spansk som er det offisielle språket i Spania. Anna fortalte at «språket er selvfølgelig også en utfordring».

Det tyder på at det offisielle språket byr på utfordringer for mange norske livsstilsmigranter i Arguineguin, da det ser ut til at de ofte velger bort å lære seg nok spansk til å være selvhjulpne. Årsaker til dette kan være at livsstilsmigranter ofte ikke har varige opphold i det

landet de har reist til, og muligens mangler motivasjon for å lære språket, fordi de reise hjem etter en stund. Siden de fleste livsstilsmigrantene ikke hadde permanent opphold, og siden de fleste av dem for det meste oppholdt seg innenfor det norske miljøet, lignet det på en diaspora-livsstil. Mange livsstilsmigranter hadde tydeligvis ikke tilstrekkelig motivasjon til lære seg nok spansk, til tross for at det av praktiske årsaker hadde vært nyttig, da de faktisk oppholdt seg i et spansktalende land.

Økonomisk frihet, trygderettigheter og velferdsytelser

Anna nevnte at det kunne være vanskelig å forholde seg til norske regler som har med trygderettigheter å gjøre når man bor utenlands så lange perioder av gangen. Hun fortalte at det var en utfordring å gjøre alt rett i forhold til norsk lovgivning, og trygderettigheter i Norge, når man oppholder seg her mesteparten av året». De norske familiene hadde økonomi til å reise fra Norge og tilsynelatende ingen økonomiske bekymringer under oppholdet i Arguineguin. Dette kan tyde på at flere tilhører en økonomisk privilegert klasse som kan unne seg mer fritid, eller at de har unnlatt å fortelle om mottak av velferdsytelser fra Norge fordi de ikke tenkte at det kan ha vært relevant for min oppgave.

Under intervjuene ble det ikke spurt spesifikt om informantenes økonomiske situasjon. Jeg ser i etterkant at det hadde vært nyttig å spørre om hva informantene levde av i Arguineguin. Det hadde vært interessant å få svar på om dette var en gruppe mennesker som var økonomisk frie og tilhørte en slags ny «fritidsklasse», eller om oppholdet for mange kan ha vært finansiert helt eller delvis av velferdsytelser fra Norge. Det ble nevnt at det utløses plikter i forhold til norsk lovgivning ved opphold i utlandet over lengre tid. I og med at det kan tenkes at flere av de som oppholdt seg på Gran Canaria mottok velferdsytelse fra Norge, var det en utfordring å forholde seg til dette når man oppholdt seg der hele skoleåret. Flere hadde også kompliserte skattespørsmål på grunn uklare regler.

Jeg var faktisk litt forundret over at det med velferdsytelser og eller trygderettigheter kom opp da det ikke kom frem at økonomi var en utfordring til livsstilsmigrantene. Det kan tyde på at noen levde på ytelse med uklare regler, alternativt at noen livsstilsmigranter omgikk reglene. Hvis det var slik at noen av deltakerne levde på velferdsytelser fra Norge og ikke hadde brent alle broer til hjemlandet, er det tydelig at de levde som i en diaspora og hadde transnasjonale liv, også med tanke på familiens økonomi. Det er litt uklart hva som ligger i utfordringene rundt skatten, men en mulig tolkning er at det var vanskelig å skatte riktig både til Norge og Spania, siden mange på en måte bodde i to land samtidig.

Stor utskiftning i miljøet

En utfordring for familier med varig eller lengre opphold er at det stadig kommer nye familier, spesielt om høsten, og at mange av dem blir der kun en sesong eller ett skoleår. Anne beskrev det slik:

De største utfordringene ved å bo her er først og fremst de store utskiftningene av nordmenn fra år til år. Mange kommer hit for å bo i en kort periode, så flytter de hjem til Norge igjen. Det blir mange avskjeder, og savn etter gode venner. Hver høst ved skolestart finer vi nye bekjentskaper og får nye venner. Det er og stor utskiftning av lærere på skolen og ikke alle elever takler dette like godt.

Jan fortalt om det norske miljøet samt de raske utskiftningene blant nordmenn i Arguineguin:

Det norske miljøet er ganske oversiktlig, og folk som er knyttet til skolen blir kjent med hverandre. De færreste lærer spansk eller blir kjent med og tar del i det spanske miljøet. Sjømannskirken er viktig. Der er det aktiviteter for barn og unge, et godt alternativ til de farlige miljøet i Puerto Rico og Playa del Ingles med mange fristelser. Det er stort gjennomtrekk i klassemiljøene, og gode vennskap får ikke alltid utvikle seg til å bli langvarige.

Det var store utskiftninger i miljøet, noe som er naturlig fordi de fleste livsstilsmigrantene ikke hadde bosatt seg permanent og fordi mange var der på kortere opphold, eller de tok et år av gangen, i og med at alle broer til Norge gjerne ikke var brent, slik jeg forsto det. Samtidig som miljøet var oversiktlig og det var lett for både barn og voksne og bli kjent med hverandre var det samtidig trist når venner reiste hjem til Norge. Det samme gjaldt utskiftningene av lærere som tydeligvis var en påkjenning for elevene. Et kjennetegn på livsstilsmigranter er at de vanligvis ikke slår varig rot, slik at en jevnlig utskiftning av mennesker er naturlig. Siden de fleste livsstilsmigrantene ikke oppga at de hadde mange venner utenfor det norske liminale miljøet kunne det selvfølgelig ikke være lett å få langvarige vennskap med andre nordmenn.

Det farlige miljøet som var nevnt i Puerto Rico og Playa del Ingles som er typiske «Syden» destinasjoner og som ligger på hver sin side av Arguineguin er som en motsetning til miljøet rundt sjømannskirken og den norske skolen. Det var kun Jan som nevnte at festmiljøene i Puerto Rico og Playa del Ingles kunne være fristende for enkelte, og jeg går ut ifra at han mente at det gjaldt for både voksne og barn i det diaspora-inspirerte norske miljøet. Ingen av deltakerne nevnte at det var problemer med festkultur, hverken for foreldrene eller

barna/ungdommene. Jeg tolker det derfor dithen at dette ikke gjaldt for deltakerne som bidro i denne oppgaven.

Savn av familie

Flere snakket om at de hadde ektefelle hjemme i Norge, og at familien måtte dele seg på grunn av forpliktelser og jobb. Mannen til Cecilie reiste frem og tilbake mellom Norge og Arguineguin på grunn av et slikt forhold. Flere av deltakerne hadde lignende løsninger, noe som førte til at de savnet ektefellen sin, men de hadde samtidig trøst i fellesskapet med andre i samme situasjon. Bente beskrev følgende: «De største utfordringene ved å bo her i lengre perioder er nok å være alene uten ektefelle. Ellers ser jeg ingen utfordringer i det hele tatt, bare herlig å være her».

Fellesskapet var tydeligvis viktig for flere av informantene. Det kan tyde på at de hadde vært med på å skape et nytt liminalt samfunn der norske venner, som ble en erstatning for familien i Norge, var viktig.

Flere nevnte at de savnet annen familie i Norge og at det var vanskelig å holde kontakten, til tross for at de hadde telefon og digitale løsninger. Flere deltakere sa at de allikevel ikke så familien så ofte når de bodde i Norge, og at verden har blitt mindre på grunn av globaliseringen og at det er lett å reise frem og tilbake mellom Norge og Arguineguin. Det var leit å savne familie, men deltakerne greide tydeligvis å holde like mye kontakt med familie i Norge som da de bodde der. Takket være teknologien kan mennesker nå lettere leve transnasjonale liv enn tidligere, det kan derfor se ut til at det er uproblematisk å være norsk livsstilsmigrant i et familieperspektiv, i Arguineguin, til tross for savn av storfamilien

4.3 Push- fra Arguineguin og pull- til Norge

Både returnmigrasjonen til Norge og beslutningen om å bli værende som livsstilsmigrant i Arguineguin har en grunn.

Helseutfordringer

Noen av deltakerne fortalte at de dro hjem til Norge av omtrent samme årsak gjorde at de kom til Arguineguin. Det kan være at de migrerte pga. helseproblemer, men at de returnerte til Norge fordi de fikk nye helseutfordringer. Jan skildret det slik: «Vi reiste hjem fordi min

kones sykdom forverret seg etter flere år der nede». Cecilie fortalte at de også dro hjem til Norge av nesten samme grunn som de kom til Arguineguin. Det var annen alvorlig sykdom som oppsto og da ønsket de å reise hjem til Norge, men de ville reise ned til Arguineguin igjen når det var mulig. Hun sa at «drømmen vår er å flytte ned igjen, men når vet vi ikke enda».

Det er et paradoks at livshendelser eller helserelaterte plager var grunner til å reise som livsstilmigranter til Arguineguin, men også ble en årsak til at man valgte å reise hjem igjen til Norge. Det kan derfor konkluderes med at noen av de samme push- og pull-årsakene for å dra til Arguineguin, også var push- og pull-årsaker for å reise tilbake til Norge.

Informantene er medlemmer av familier hvor de fleste foreldrene er forholdsvis unge. En interessant observasjon er dermed at også folk i arbeidsfør alder reiser hjem til Norge ved helseforandringer, og ikke bare eldre og pleietrengende.

Forpliktelser hjemme og monotont i Arguineguin

Dina forteller at de reiste hjem til Norge etter ett år, fordi siden hun hadde tatt ett års permisjon fra jobben. Det var ønskelig å reise hjem da og siden både jobb og annen familie var i Norge. «Vår plan var hele tiden et år, og jeg opplever at det var nok selv om det var et fantastisk år».

Frank forteller at de kun hadde planer om å være ett år i Arguineguin, og slik ble det. De hadde leid ut huset i Norge for ett år og var klare for å reise hjem. Leietakerne i Norge ønsket ikke lenger å leie, og det var en forutsetning for å være lenger i Arguineguin at de fikk leid ut huset. De hadde selv leid et hus med bra standard i Arguineguin og ønsket ikke å gå ned i standard, til noe rimeligere, for å kunne være der lenger. Frank fortalte at han kunne tenke seg å komme ned noen måneder på vinterstid hvert år, når barna hans blir litt eldre.

Hanne sa at de kun hadde permisjon fra jobbene sine i Norge ett år. Hanne sa at de hadde ønsket å være der ytterligere et år til, men slik ble det ikke. Da de dro hjem syntes de det var greit. Hun sa følgende:

Det var fint å komme hjem igjen. Alt føltes mer - lukt av sjø og fjell, maten var fantastisk, godt å komme hjem til hus og hage. Det var kjekt å treffe alle venner og naboer igjen. Vi sitter igjen med masser erfaringer, barna har fått oppleve mange nye plasser, mat, ulike aktiviteter osv.

Erik fortalte at de dro hjem til Norge etter mange år på Gran Canaria. De drev en bedrift som hadde base i Norge, og det ble nødvendig med mer «kontroll og tilstedeværelse» der. De fikk også kompliserte skatteproblemer

Inger fortalte at de hadde hatt flere opphold i Arguineguin, med «pauser» hjemme i Norge. De reiste hjem til Norge for godt og solgt boligen de eide i området. Hun og familien ble lei av Arguineguin og livet der.

Etter et par år ble det litt for kjedelig. Ble rett og slett lei av sol og strand. Jeg angrer ikke på at vi flyttet dit, men kommer nok ikke til å flytte tilbake med det første.

Kanskje når jeg blir pensjonist.

Flere av deltakerne sa at de hadde planlagt å være i Arguineguin i ett skoleår og så dra hjem til Norge. At flere allerede hadde planlagt å reise hjem etter ett år, kan tyde på at livsstilmigrasjon er midlertidig for mange. Flere nevnte også at de kunne tenke seg å reise tilbake til Arguineguin for langtidsopphold når de blir pensjonister eller eldre, spesielt på vinterstid. Når man er eldre og drar uten barn, er det andre hverdagsrutiner som gjelder. De vil dermed få et annerledes opphold som pensjonister eller eldre enn de hadde da de var der som livsstilmigranter sammen med familien.

Det var overraskende at ingen nevnte at økonomien ble dårligere av å være i Arguineguin, men flere fortalte at de skulle tilbake til jobb i Norge eller at de kun hadde leid ut huset hjemme for ett år. Inger fortalte at det ble litt monotont å være i Arguineguin over tid, noe som tyder på at familien var klar for å dra hjem. Det kan tenkes at dersom man på forhånd har planlagt hvor lenge man skal være, faktisk er klar for å reise hjem når perioden er over, til sammenligning med en ferietur som ofte er en liminal fase. Det var overraskende at ingen nevnte at økonomien ble dårligere av å være i Arguineguin, men flere fortalte at de skulle tilbake til jobb i Norge eller at de hadde leid ut huset hjemme for et år. Inger fortalte jo at det ble litt monotont å være i Arguineguin over tid slik at det kan virke som familien var klare for å dra hjem. Det er vel ofte slik at hvis man har planlagt på forhånd hvor lenge man skal være kan det være at man da er klar for å reise hjem når oppholdet er slutt slik som hvis man er på en ferietur som ofte er en liminal fase.

Utdanning for barna

Det som går igjen blant deltakerne er at mange familier planla å reise hjem til Norge etter endt skolegang siden ungdommene ønsket videre utdanning i Norge slik Bente og fortalte.

Sønnen min går nå 3.året på videregående skole, så alt her en ende. Neste år er det studier hjemme i Norge, men vi skal beholde huset og kommer til å reise ned hit å ofte vi kan.

Anna fortalte at de ville reise hjem til Norge når sønnen er ferdig med videregående, og at de har planer om å reise tilbake til Arguineguin igjen, men kun i vinterhalvåret. Erik fortalte at det var flere grunner til at de reiste hjem, men barnas utdanning var en av årsaken og begrunnet med at «det er bedre muligheter for utdanning for ungdommene i Norge» Jan som hadde lang fartstid hevdet at det er mange med klimarelaterte sykdommer som bor i Arguineguin og mange reiser hjem når «barna skal skifte skoletrinn (fra barneskole, ungdomsskole, videregående».

Det er litt forunderlig at så mange norske familier valgte å reise tilbake til Norge når barna byttet skoletrinn eller var ferdige med videregående, med den begrunnelsen at det er bedre utdanning i Norge. Noe av forklaringene på dette kan være at de ofte mangler språk- og kulturkunnskap for å kunne ta høyere utdanning på Gran Canaria, eller at foreldrene hadde inntrykk av at utdanningen er bedre i Norge. Det har ikke blitt nevnt noe om hvorvidt ungdommene hadde like dårlige spanskunnskaper som storparten av de foreldrene som svarte på vegne av familiene sine, men det er nærliggende å tro at mange av de norske ungdommene ikke hadde bedre kunnskaper enn de voksne. Dette kan gi en indikasjon på at de fleste familier levde som «expats» med en diaspora-inspirert livsstil, og at de hadde transnasjonale liv. Det kan tyde på at overgangen fra barneskole til ungdomsskole, fra ungdomsskole til videregående skole og fra videregående skole til studier var en milepæl eller en liminal fase for mange av familiene, som i den forbindelse valgte å returnere til Norge. Noen av familiene nevnte at de kom til å reise tilbake til Arguineguin etter at barna var ferdige med videregående, men ville da kun være borte noen måneder på vinteren og ikke følge skoleåret. De ønsket å endre måten de reiste på, og ville fortsatt å ha lange opphold i Arguineguin, men kun på vinteren og ikke så langvarige som ved livsstilsmigrasjon. De ønsket også å reise til Arguineguin som turister i ferier, i og med at de nå ikke lenger trengte å følge skoleåret, ettersom barna og familien var over i en ny fase.

4.4 Ønsket om å bli Arguineguin

Noen av deltakerne hadde kun planer om å være i Arguineguin i en forholdsvis kort periode, men syntes at helsen og trivselen til familien var så bra at de ønsket å forlenge oppholdet slik Bente sa: «Vi som trodde vi skulle bli noen måneder på øya er nå blitt over tre år. Og vi stortrives».

Kari fortalte at hun akter å bli værende siden hun jobbet for en norsk institusjon, men skattet til Spania. Hun hadde lang fartstid i Arguineguin-området som nå er «hjemme» for henne, til tross for at situasjonen hennes endret seg da hun ble skilt.

Gro fortalte at hun ikke hadde planer om å reise til Norge, selv om barna hennes har forlatt øya. Gro var en av de mer integrerte, snakket bra spansk og hadde jobb i en spansk bedrift, som yter service til livsstilsmigranter. Gro påpekte:

Man skal aldri si aldri, men per i dag kan jeg ikke i min villeste fantasi se for meg at vi flytter tilbake til Norge. Ser ikke for meg at jeg orker lange og mørke vintrer og regntunge somrer, når alternativet er å våkne der mennesker og sola alltid skinner

Det var ikke mange av informantene som ønsket å bosette seg på Gran Canaria over spesielt lang tid, men av de deltakerne som valgte dette opplyste to stykker at de hadde arbeid. Det kunne se ut som om de var mer integrert i samfunnet utenfor det norske miljøet enn de resterende, og at de var nærmest som migranter å regne, og ikke livsstilsmigranter. Det var kun en deltager som oppga at hun hadde en jobb der hun snakket spansk til daglig, og at hun valgte å bli i Arguineguin selv om barna hadde flyttet tilbake til Norge. Selv deltakeren som snakket spansk i jobbsammenheng hadde nok også ofte kontakt med nordmenn, da jobben hennes var å yte service til livsstilsmigranter. Det er mulig at også de to sistnevnte deltakerne, i hvert fall en av dem, levde som «expats» i en diaspora-lignende tilværelse med transnasjonale liv, selv om de virket mer integrerte i det kanariske samfunnet enn de andre.

5 NORSKE FAMILIER I ARGUINEGUIN: AVSLUTNING

I dette prosjektet har jeg sett på tematikken «livsstilsmigranter» og årsaker til at norske familier valgte å reise fra Norge og til Arguineguin som livsstilsmigranter. Jeg ønsket også å finne ut om familienes opphold i Arguineguin var av midlertidig løsning, permanent eller langvarig karakter. Jeg hadde insentiv til å finne ut hvordan de norske familiene opplevde livene sine, hva som var avgjørende for at de dro hjem til Norge og/eller om de ønsket å bli i området. I dette avslutningskapittelet vil jeg oppsummere og konkludere med hva som fikk livsstilsmigranter til å reise fra Norge og hva som trakk dem til Arguineguin, såkalte push- og pull-årsaker (Fuglerud, 2017). Videre vil jeg oppsummere hvordan livene var i Arguineguin og trekke paralleller til en periode som kan kalles «midt mellom» (Turner, 1999, s. 131). Til slutt vil jeg konkludere med hvorfor familiene ønsket å returnere til Norge i det som kan kalles en postliminal fase (Selänniemi, 2001) og push- og pull-årsaker (Fuglerud, 2017). Jeg vil sammenligne med tidligere forskning på lignende temaer og foreslå temaer for videre forskning.

5.1 Livsstilsmigrasjon og push og pull

Norske livsstilsmigranter og turister begynte spesielt å komme til sydkysten på Gran Canaria rundt 1960-tallet, og siden den gang har antall turister og livsstilsmigranter som reiser til Arguineguin gradvis økt. I dag finnes det flere norske institusjoner i Arguineguin, og både den norske skolen og den norske sjømannskirken er viktige institusjoner for norske familier som velger å reise som livsstilsmigranter. Drømmen om Syden er sentral for mange nordmenn i dag. Begrepet «Syden» tolkes som en plass «sydover» som gjerne er tilpasset turister, dit man reiser på en såkalt solferie. Liminalitet har en prefase, en mellomfase når man er på tur og utenfor sitt vante liv og en slutfase, i forbindelse med hjemreisen. Begrepene liminalitet, limbo, sjourner og expat har mange likhetstrekk og betegner livsstilsmigranter som bosetter seg blant sine egne landsmenn, lar barna gå på skoler som underviser på sitt eget språk, har egne institusjoner, holder på sine egne tradisjoner og beveger seg for det meste innenfor sitt eget miljø. Når det gjelder norske livsstilsmigranter, er det gjort lignende funn. Livsstilsmigrantene oppholder seg gjerne på turiststeder med mange andre nordmenn. Der

finnes det gjerne norske institusjoner, i tillegg til at infrastrukturen er rettet mot nordmenn, som har mulighet for å leve liminale liv og ha en slags diaspora-inspirert og transnasjonal livsstil.

Vi vet fra tidligere forskning, at det kan være flere årsaker til livsstilsmigrasjon. Man kan få bedre livskvalitet og bedre helse i et godt klima enn i Norge på vinteren. Videre kan drømmen oppnås for dem som er økonomisk uavhengige, for gründere, de som har velferdsordninger, studielån eller de som jobber fra Syden ved hjelp av ny teknologi. Man kan også få arbeid på stedet man migrerer til. Andre grunner til at man ønsker å flytte kan være at norske institusjoner er representert på migrasjonsdestinasjonen, eller at man har vært der på ferie tidligere. Når man har langtidsopphold går følelsen av å ha ferie over i et slags hverdagsliv, i og med at det gjerne etableres nye rutiner. I tiden før livsstilsmigrasjonen er man i en planleggingsfase, slik hevdet av Graburn (2001) og i forordet til Ingvild Sælid Gilhus i boken «Rites de passage» (van Gennep, 1999). Informantene oppga ulike grunner eller sammensatte årsaker til å reise til Arguineguin i et familieperspektiv.

Helseutfordringer og klima

Ifølge svarene til flere av deltakerne var helseutfordringer årsaken til at de dro fra Norge, en push-faktor. Livsstilsmigrantene hadde og motivasjon, pull-faktor ved å reise som livsstilsmigranter til Arguineguin. Disse funnene er i tråd med hva Breivik (2011) og Odden (2018) hevder når det gjelder å forflytte seg fra Norge til Arguineguin eller Fastlands Spania på grunn av helseutfordringer. At helseutfordringer var en årsak til at folk reiste som livsstilsmigranter var forventet, da jeg også fant mye om helsegevinster ved å reise til Spania i litteraturgjennomgangen. Forskere med lignende funn som meg, at livsstilsmigrasjonen skyldtes helsemessige årsaker, er blant annet Bjørklund (2006), Cardozo (2018), Gustafson (2009), Helseth (2000) og Aas og Andersen (2000).

Klimaet i Arguineguin er bra hele året, og svarene til mange av deltakerne viser at klimaet var avgjørende for dette livsfasevalget. Et godt klima kan være en fordel hvis du har helseutfordringer slik som hevdet av Breivik (2011). Det er også i tråd med forskning gjort av Dann (1977), da det kan se ut som om klima og helse er push-årsaker for deltakerne til å dra fra Norge og pull-årsaker til å dra til Arguineguin som livsstilsmigranter. Det var nærliggende å tro at det var flest eldre og pensjonister som ønsket denne helsegevinsten, det er derfor interessant at også familier reiste til Arguineguin på grunn av helseplager. Det tyder på at

familiene som reiste til Arguineguin på grunn av helserelaterte plager prioriterte og tok ansvar for egen helse, som en «investering» for familien, slik hevdet av Fuglerud (2017, s. 23).

Disse funnene kan inspirere reiselivsaktører, boligmevlere og de norske helseinstitusjonene til å tilpasse tilbud til livsstilsmigranter. Reiselivsforskere bør også se nærmere på dette med helseplager og livsstilsmigrasjon i et familieperspektiv, da dette feltet kan dra nytte av ytterligere forskning samt en praktisk tilrettelegging for familier som ønsker et slikt opphold.

Eventyrlyst

Begrepet eventyrlyst forbindes ofte med ekspedisjoner og risiko, hvor man drar fra det montane hverdagslivet (Jacobsen 2014; Nansen, 1926) for å finne sitt «Utopia» eller sitt eget paradisi (Van den Abbele, 1980, s. 8). Altså en push- fra dagliglivet og en pull- mot det ukjente og en mer spennende tilværelse for livsstilsmigrantene. Det er ingen umiddelbar fare knyttet til livsstilsmigrasjon til Arguineguin-området. En mulig årsak til at de oppgir eventyrlyst kan være at det har blitt inflasjon i begrepet. Deltakerne kan selvfølgelig ha hatt en utferdstrang og en drivkraft slik Jacobsen (2014, s.150) påpeker og kjent på noe de forbandt med eventyrlyst og spenning, til tross for at de som livsstilsmigranter i Arguineguin var i forholdsvis trygge omgivelser slik som Hollinshead (1994) foreslår.

Eventyrblikket eller aspektet kan være interessant å se nærmere på for reiselivsforskere. Dette perspektivet har en interessant dynamikk ved at man ønsker spenning, men på den andre siden tryggheten ved å oppholde seg i et forholdsvis norsk miljø. Her ligger det ubenyttede ressurser for reiselivstilbydere, norske institusjoner og boligmevlere. Dette kan være et stort og mulig marked som det ennå ikke finnes noen pakketurløsninger for.

Arbeidsmigrasjon

Det så ut til at det kun var en familie som hadde ordnet arbeid før de dro til Arguineguin. De hadde fått arbeid på den norske skolen. Det at de norske institusjonene tilbyr arbeidsplasser kan være push-pull-faktorer til at noen reiser fra Norge til Arguineguin som livsstilsmigranter. Det er og er i tråd med hva Bjørklund (2006), Cardozo (2018), Odden (2018) og Selstad et al., (2018) hevder.

Ferie før migrasjon

Det var ikke mange som nevnte at de hadde vært på ferie i området tidligere. Det er allikevel interessant at noen poengterte dette, de har dermed fått mer kunnskap om stedet før de bestemte seg for å reise som livsstilsmigranter. Disse funnene samsvarer med at ferie i et område kan føre til livsstilsmigrasjon slik forskere som Breivik (2011), Haug et al. (2007), Helseth (2000), Helseth et al. (2003), Hoey (2009) samt Williams og Hall (2000) har funnet ut. Reiselivsaktører kan utnytte at mange får mersmak av ferielivet og ønsker et lengre opphold med familien. Det kan organiseres egne turer for familier som vurderer å bli livsstilsmigranter, der de har mulighet til å være med på åpen dag på den norske skolen, spise middag i sjømannskirken og ellers få en oversikt over hva som tilbys innenfor det norske miljøet.

5.2 Arguineguin – en diaspora og liminal tilværelse

Det var nevnt at den norske skolen var en pull-faktor og avgjørende push-faktor for å reise sammen med familien til akkurat Arguineguin. Den var også en viktig del av de transnasjonale livene til livsstilsmigrantene slik Fuglerud (2017) belyser. Sjømannskirken var derimot ikke nevnt som en push- eller pull-faktor, men virket som en viktig del av livene til livsstilsmigrantene da de først kom til Arguineguin. Dette samsvarer med forskningen til Haug et al. (2007) som hevder at livsstilsmigranter velger sted på grunn av en infrastruktur tilpasset nordmenn og nærhet til norsk skole (Haug et al., 2007, s. 207).

Andre forskere med lignende funn som jeg kan slutte meg til, er Bergundhagen (2007), Birkeland (1995), Breivik (2011), Cardozo (2018), Døving (2011), Majos (2003) og Odden (2018). De fant at norske livsstilsmigranter ønsker å bosette seg i områder med andre nordmenn og leve tilnærmede norske liv. Dette er sammenlignet med hva forskere og forfattere har funnet ut om livsstilsmigrasjon i andre land. De migrerer ofte til et sted der det allerede finnes landsmenn og tilpasset infrastruktur, slik O' Reilly (2000) skriver om briter som var livsstilsmigranter i Spania. Gustafson (2002) hevder det samme om svensker som migrerte til Spania, og Frejhagen (2013, 2016) om svenske livsstilsmigranter på Gran Canaria.

Det kan trekkes paralleller til boken «A community in Limbo» av Nash (1970), i og med at nordmenn også har sine egne institusjoner, snakker sitt eget språk og danner egne samfunn

som kan føles som et lite stykke Norge i utlandet (Haug et al.,2007). Haug et al. (2007) hevder at norske familier lever i en slags diaspora eller i et «lite Norge» på et sammenlignbart sted i Spania, og livene til de norske livsstilmigrantene i Arguineguin kan se ut til å ha utviklet seg på en lignende måte. Det kan derfor tyde på at de norske familiene hadde en diasporainspirert livsstil, i og med at mange av livsstilmigrantene levde tilsynelatende norske liv, og at de snakket mest norsk innenfor sitt eget miljø slik hevdet av Fuglerud (2017) og Odden (2018). Siden livsstilmigrantene levde som i «Lille Norge» er det også likheter med «south liminoid» sonen som er redegjort for av Sellanniemi (2001, s.89). Siu (1952, s. 34) beskriver livsstilmigrantenes livsstil som "sojourners" eller "expats", noe som også er i tråd med Cohens (1977) forskning og informasjon fra deltakerne i denne oppgaven.

Det er interessant å se hvor viktig sjømannskirken var for livsstilmigrantene, det var en sosial arena der man kunne være sammen med andre nordmenn. Det virket ikke som om informantene i utgangspunktet var på sjømannskirken på grunn av det religiøse budskapet. Dette resultatet støttes av studiet til Opdahl (2015) og forskningen til Nash (1970).

Samtidig som familiene levde i en turistsone hadde de et hverdagsliv med rutine. Dette er beskrevet av deltakere og i tråd med forskerne Hannam og Knox (2010) og O'Reilly (2000). Oppholdet kan derfor minne om en mellomting mellom en ferietur og et vanlig liv, men i andre omgivelser i et bedre klima (Døving, 2011).

Jeg kan slutte meg til Jacobsen (2003) som hevder, at de som reiser til steder som Arguineguin nettopp ønsker den familiariteten som en slik kvasienklave eller diaspora-inspirert tilværelse kan tilby.

Det kan være nyttig for reiselivsfeltet om det ble forsket mer på hvorfor nordmenn ønsker å bo i nærheten av norske institusjoner og andre nordmenn, og hvorfor man ønsker det familiære samtidig som man har et langvarig eller kortvarig opphold i utlandet. Kunnskapen om at livsstilmigrantene ofte ønsker å bo i nærheten av norske institusjoner kan også brukes i markedsføringssammenheng, noe boligutleiere og reiseselskap kan benytte seg av.

Ved å leve slike liminale liv, der man holder seg innenfor sitt eget nettverk i en diaspora-inspirert og transnasjonal tilværelse slik som Bergundhagen (2007), Cohen (1977), Fuglerud (2017), Gulliksen (2011) og Odden (2018) beskriver, ser det ut til at motivasjonen for å lære spansk var lav. Det kan tyde på at mange livsstilmigranter ønsket å leve som i en diaspora, men det hadde nok allikevel vært nyttig å lære språket for å ordne praktiske ting. Det er interessant at så mange nordmenn levde sine transnasjonale liv i en lang periode uten å kunne

det lokale språket. Det burde forskes mer på hvorfor livsstilmigrantene ikke tar tak i språkproblemene. Videre kan det være et marked for reiselivsaktører å tilby praktisk språkhjelp for livsstilmigranter. Det kan være interessant å få mer kunnskap om hverdagslivet til livsstilmigranter, og det burde være grunnlag for mer forskning rundt akkurat dette.

Ny fritidsklasse og velferdsytelser – det gode liv

Det kunne virke som de fleste informantene ikke hadde økonomiske problemer, i og med at de aller fleste ikke nevnte inntekter og et fåtall oppga at de jobbet. Jeg var overrasket over at ingen sa at de dro til Arguineguin som livsstilmigranter, av den enkle grunn at de hadde god nok økonomi til å gjøre det. Det var kun en som oppga at han hadde drevet eget sitt eget selskap med base i Norge, og at dette var en grunn til å returnere til Norge.

Jeg ville trodd at flere informanter hadde hatt fjernarbeid med arbeidsgiver i Norge, noe som er godt mulig, ifølge Benson og O'Reilly (2009). Det var også litt forunderlig at det kun var noen få som oppga at de jobbet i den tiden de var i Arguineguin. Gro fortalte at hun jobbet i et selskap der de servet turister og livsstilmigranter. Det er mulig at hun, og de andre som nevnte at de jobbet, finansierte oppholdet sitt helt eller delvis med arbeid i Arguineguin. Det er i tilfelle helt i tråd med hva forskerene Cardozo (2018) og Odden (2018) kom frem til når det gjelder muligheten for arbeid for livsstilmigranter på typiske feriesteder. Jeg vil allikevel slutte meg til Cardozo (2018, s. 24), som hevder at vi muligens har en gruppe mennesker i Norge som tilhører en ny fritidsklasse på heltid, med tanke på at dårlig økonomi ikke kom opp som en utfordring den tiden de var i Arguineguin. Det er mulig at livsstilmigrantene rett og slett oppholdt seg i Arguineguin for å leve det «gode liv» i et helsefremmende klima, slik som Casado-Diaz (2009), Haug et al. (2007) samt O'Reilly og Benson (2009) påpeker. På en annen side, nevnte en av informantene at det kunne være vanskelig å forholde seg til regler som involverte velferdsytelser fra Norge. Det kan derfor ikke utelukkes at oppholdet for noen kan ha vært i gråsonen i forhold til reglene hos NAV (Cardozo, 2018, s. 93). Reglene for velferdsytelser ved opphold i utlandet har forandret seg, og er stadig i utvikling, slik at reglene som gjaldt da informantene ble intervjuet kan avvike fra de som gjelder i dag. Haavardsholm (2003) hevder at den norske staten kan spare penger på å la personer med klimarelaterte helseplager få lov til å reise til steder som Arguineguin, i og med at de da blir i stand til å fungere i hverdagen og ikke trenger helsehjelp i Norge. Ut fra svarene til informantene, kan det se ut som om de tok ansvar for egen helse og selv finansierte oppholdet, men at det muligens var noen av dem som beveget seg i gråsonen når det gjaldt

velferdsytelser. Det er nærliggende å tro at ikke alle nordmenn med klimarelaterte plager har mulighet til å finansiere et opphold i Arguineguin, men kunne hatt nytte av et slikt opphold. Derfor kan det være nyttig for det norske samfunnet å forske mer på de forskjellige ytelsene og hva som er praktisk mulig for livsstilsmigranter med helseutfordringer, på steder som Arguineguin. På en annen side kan det bli mye lekkasje av ytelser som kun går ut av landet, og som blir brukt på varer, hus og tjenester utenfor Norge. Man bør derfor veie lekkasjen i økonomien opp mot ordninger av ytelser man har lov til å ta med seg utenlands over lang tid.

Stor utskiftning i miljøet

Noen av deltakerne nevnte at store utskiftninger i miljøet kan være problematiske. Det er forståelig at det kan være leit både for de som blir igjen i Arguineguin og de som reiser. Som de fleste informantene nevnte, er det naturlig at det kontinuerlig er store utskiftninger, da livsstilsmigrasjonen kun er for en periode i livet. Slike funn bekreftes av forskere som Cardozo (2018), Nash (1970) og Siu, (1952). Jeg slutter meg til Havgar (2003, s. 47) som sier at det ikke er ideelt med mange forandringer i et miljø. Det kan på den andre siden være lettere å være nykommer når det stadig kommer andre nye livsstilsmigranter til det norske miljøet. Det kan være grunnlag for mer forskning på dette emnet og en vurdering av om dette kan brukes til å utvikle et nytt reiselivsprodukt, der en større gruppe migrerer sammen. Man kan dermed gi hverandre støtte underveis i oppholdet, samt ha møter og sammenkomster både før oppholdet, underveis og etter at man har kommet tilbake til Norge.

5.3 Retur til Norge

Da livsstilsmigrantene valgte å returnere til Norge foregikk det en form for returnmigrasjon slik hevdet av Odden (2018). Livsstilsmigrasjon bærer preg av midlertidighet og perioden kan være bestemt på forhånd. Flere deltakere forklarte at de hadde planlagt å være et år i Arguineguin. De holdt seg til planen, og reiste hjem da året var omme, noe som er i tråd med Walsh (2022). Walsh (2022) hevder også at mange livsstilsmigranter reiser hjem på grunn av helseplager eller sykdom, som dermed også er årsak til returnmigrasjon. Tidligere forskning, blant annet gjort av Cardozo (2018) og Helseth (2000), konkluderer med at spesielt sykdom er årsak til returnmigrasjon for norske eldre og pensjonister. Fra svarene til deltakerne i denne studien ser det ut til at dette også gjaldt for yngre, norske livsstilsmigranter som reiste med familiene sine. Det er interessant at deltakerne fulgte samme mønster som eldre eller pensjonister. En av deltakerne nevnte også at en litt monoton tilværelse i Arguineguin gjorde

at man begynte å bli mett og ønsket å reise hjem til Norge for å fortsette livet der. Eventyrlyst og en følelse av å ha nådd en milepæl eller oppnådd det man dro for, som for eksempel revitalisering, kan være en mulig årsak til å reise hjem til Norge. Dette er i tråd med beskrivelser av den siste fasen med overgangsritualer som påpekt av forskere som Selänniemi (2001), Turner (1995) og forklart i forordet til Ingvild Sælid Gilhus i «Rites de passage» (van Gennep, 1999), der individet blir forsynt og klar til å ta fatt på en ny fase i livet.

Flere av deltakere returnerte til Norge da barna ble store og skulle ta høyere utdanning, og ifølge O'Reilly (2000) var det også vanlig at britisk ungdom valgte å utdanne seg i Storbritannia, fordi de ikke lærte godt nok spansk da de var livsstilsmigranter. Det er litt spesielt at norske familier som oppholdt seg i Arguineguin, gjerne i flere år, ikke behersket språket godt nok til at barna kan ta høyere utdanning på Gran Canaria. Det er med andre ord naturlig at norske livsstilsmigranter i Arguineguin valgte bort dette, da de med sine liminale (van Gennep, 1999), diaspora-inspirerte og transnasjonale liv (Fuglerud, 2017) ikke lærte seg mer spansk. I tillegg til språkproblemer kan aspekter som milepæl og overgangsritualer i forbindelse med at ungdommene var ferdige med videregående også gjelde her og, i og med at det kan ha vært ønskelig med noe nytt som f.eks å ta utdanning i Norge. Den ene deltakeren fortalte at det var vanlig at familiene reiste hjem når det var overganger i utdanning/skole. Dette er også i tråd med det Selänniemi (2001), Turner (1995) og van Gennep (1999) hevder.

Det er god grunn til å forske videre på hvorfor norske livsstilsmigranter ikke lærer seg nok spansk til å kunne fungere i det spanske samfunnet utenfor det norske miljøet slik som hevdet av forskerne Odden (2018) samt William og Hall (2000) i lignende miljøer. Det samme gjelder selvsagt også hvis man velger å være livsstilsmigrant i et annet land, der de snakker et annet språk. Det kan tydeligvis være flere årsaker til at man returnerer til Norge etter et opphold i Arguineguin. Det hadde vært interessant å vite om livsstilsmigrasjon stort sett bare er en engangsforeteelse eller om livsstilsmigranter som har returnert til Norge drar ned for nye opphold i Arguineguin. Dersom man skal finne ut mer om dette må man følge informanter over flere år. Det hadde videre vært interessant å få mer kunnskap om gjennomsnittlig lengde på norske familiers opphold i Arguineguin, hvor ofte de reiser på ferie til Norge, om de da lever som en «sojourner» og hvordan en eventuell livsstilsmigrasjon tar form nå barna blir store og man er over i en ny livsfase.

Ønsket å bli i Arguineguin

Den ene informanten som var mer integrert og snakket godt spansk oppga at hun ble igjen i Arguineguin selv om barna hadde returnert til Norge. Det er nærliggende å tro at det i hennes tilfelle var en mer permanent migrasjon (Fuglerud, 2017). Det kan være interessant for forskere å se videre på om en mer permanent løsning avhenger av om man blir mer integrert og snakker språket i landet man er livsstilsmigrant.

5.4 Begrensninger i oppgaven

All forskning har en begrensning, slik er det også for mitt prosjekt. For det første var det et relativt begrenset antall personer/familier som ble intervjuet i denne studien, noe som var et bevisst valg fra min side, i og med at jeg ønsket å gå litt dypere ned i materialet fra hver enkelt informant. Samtidig er det da slik at man bare får opp forhold som løftes frem av de utvalgte informantene. Dersom jeg hadde involvert flere informanter, kan det tenkes at andre forhold også hadde kommet opp. For det andre fremstår gruppen jeg intervjuet i min studie som ganske homogen. Informantene bodde i samme område, og selv om jeg ikke har samlet inn konkrete data om informantenes økonomi, kan de på mange måter sies å representere en forholdsvis lik sosioøkonomisk gruppe. Området deltakerne oppholdt seg i er kjent for relativt dyre boligpriser, og andelen nordmenn og nordeuropeere som eier eller leier sekundærbolig i området er sterkt representert. Det kan være andre livsstilsmigranter i andre områder på Gran Canaria som jeg ikke har fått mulighet til å intervju, med helt andre utfordringer enn de som kom fram i mine intervjuer. Et tredje punkt som kan være relevant å ha i minnet når man leser min studie, er at alle intervjuene ble gjennomført før Koronapandemien. På grunn av Covid-19 var det lite reisevirksomhet i verden fra 2020 og en stund fremover. Man kan derfor anta at dette kunne påvirke livsstilsmigranternes motivasjon og mulighet til å reise til Arguineguin eller hjem til Norge igjen. Hvis jeg hadde gjennomført samme undersøkelse under pandemien, er det trolig at informantene ville gitt andre svar, som f.eks. at de ønsket å reise hjem tidligere enn planlagt for å være sammen med øvrig familie i en pandemi. Man kan også anta at motivasjonen for å reise, spesielt som nye livsstilsmigranter, var lavere under pandemien. For det fjerde, hadde det vært fornuftig og gjennomført noen flere intervjuer ansikt til ansikt, siden jeg da ville ha fått med meg kroppsspråk, toneleie og stemning. Jeg ville på den måten kunne gått dypere inn i flere av problemstillingene (Bowden & Galindo-Gonzales, 2015).

Tjora (2017 s. 173) hevder at det kan være fare for litt snevrere og muligens kortere svar ved å velge intervju via sosiale medier/e-post, istedenfor intervjuer ansikt til ansikt.

Barna og ungdommene som har eller har hatt opphold i Arguineguin sammen med familiene sine, er ikke intervjuet. For å intervju denne gruppen måtte jeg ha hatt egen tillatelse (Furseth & Everett, 2020). Hvis jeg hadde gjort undersøkelser blant personer under myndighetsalder, er det mulig at de ville respondert helt annerledes enn de voksne informantene. For å få en dypere og bedre forståelse av fenomenet, kunne jeg ha benyttet andre metoder i tillegg til intervjuer, som dokumentstudier og observasjoner (O'Reilly, 2012).

5.5 Avsluttende betraktninger

Livsstilmigrasjon i et familieperspektiv er skjæringspunktet mellom turisme og migrasjon, og det er tydeligvis mange faktorer som avgjør hvordan livsstilmigrantene opplever livene sine, hva som fører til avgjørelsen om å reise hjem til Norge eller å bli værende i Arguineguin. Jeg fikk bekreftet at mange livsstilmigranter reiste fra Norge til Arguineguin på grunn av helserelaterte plager og/eller ønsket om et bedre klima. Jeg var derimot overrasket over at eventyrlyst var en årsak til å reise som livsstilmigranter til Arguineguin, samtidig som at familiariteten med at de norske institusjonene var etablert i området også var viktig. Informantene bodde i samme område i Arguineguin der det også bor mange andre nordmenn, som i en kvasienklave. Det var lett å få nye venner samtidig som det var trist når andre livsstilmigranter dro hjem til Norge. Livsstilmigrantene levde diaspora-inspirerte liv, og de fleste hadde ikke lært seg nok spansk til å kunne bli integrert i det spanske samfunnet. Det kan se ut til at vi kan ha fått en ny fritidsklasse, som har penger nok til å reise som livsstilmigranter, selv om det er uklart om noen mottok velferdsytelser. Det kan tyde på at mange av livsstilmigrantene var der for å oppleve «det gode liv» i et helsebringende klima i en slags lettutgave av å tilbringe tid i utlandet.

Det var mange av informantene som hadde planlagt varigheten på oppholdet, fordi de måtte hjem til arbeid og forpliktelser. Det som overrasket litt, var at helseårsaker ikke bare var nevnt som årsaker til å reise til Arguineguin, men også som årsaker til å reise hjem igjen til Norge. Det kom også frem at mange ønsket å reise hjem til Norge på grunn av at barna var ferdige med skolen, som kan relateres til overgangsritualer. Noen få deltakere nevnte at de ønsket å fortsette å bo i Arguineguin. En av deltakerne utmerket seg ved å snakke spansk og ha arbeid i

området, noe som kan indikere en mer varig eller permanent migrasjon enn for de andre livsstilsmigrantene.

Det viste seg at dette prosjektet, som gikk ut på å finne ut hvorfor norske familier reiste som livsstilsmigranter til Arguineguin, hvordan de opplevde livene sine der og hvorfor de dro hjem igjen, ble et veldig stort felt med mange teorier og mye litteratur, som går langt utover denne oppgaven og reiselivs-faget. Det er et mye mer komplekst tema enn jeg hadde forestilt meg, siden det var mange temaer som ble berørt i svarene fra deltakerne og. Jeg fikk ikke gått så mye i dybden på de forskjellige faktorene som omhandlet livsstilsmigrasjonen som jeg ser kunne vært interessant. Fenomenet fortjener mer forskning og kunnskap, både i reiselivssammenheng, men også for samfunnet som helhet, i og med at det er så mange nordmenn og familier som velger å reise som livsstilsmigranter fra Norge til steder som Arguineguin.

Livsstilsmigrasjon i en familiekontekst har vist seg å være et spennende tema, og jeg håper at min oppgave kan være en inspirasjon for andre til å gå mer i dybden på dette feltet ved videre forskning.

Referanseliste

- Barrett, P. & Bell, B. (Red). (2001). *Insight guide: Gran Canaria, Fuerteventura, Lanzarote*. APA Publications.
- Benson, M. & O'Reilly, K (2009). Migration and the search for a better way of life: A critical exploration of lifestyle migration. *Sociological Review*, 57(4), 608–625.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2009.01864.x>
- Bianchi, R. V. & Talavera, A. S. (2004). Between the sea and the land: Exploring social organisation of tourism development in a Gran Canarian fishing village. I J. Boisevain & T. Selwyn (Red.), *Contesting the foreshore: Tourism, society and politics on the coast* (s. 83–104). MARE Publications.
- Bergundhagen, K. (2007). *Ta det litt tranquilo: En studie av liminalitet, ferierom og den norske velferdsstaten i Alfaz del Pi*. [Hovedfagsoppgave]. Universitetet i Oslo.
- Birkeland, R. (1995). *Under åpen himmel: Rapport fra en sjømannskirke. Fra oppbyggingen og de første år ved stasjonen på Gran Canaria*. Faro forlag.
- Birkeland, R. (2013). Litt om starten for 25 år sidan. I *Jubileumshefte for Sjømannskirken på Gran Canaria høsten 2013* (s. 10–28). Den norske sjømannskirken.
- Bjørklund, S. G. (2006). *Vinterfugl i sommerland* [Masteroppgave]. Universitetet i Bergen.
- Bowden, C. & Galindo-Gonzales, S. (2015). Interviewing when you're not face to face: The use of email interviews in a phenomenological study. *International Journal of Doctoral Studies*, 10, 79-92.
- Breivik, J. K. (2011). Health migration from Norway to Spain: Ambiguous belonging. *Ethnic and Racial Studies*, 35(9), 1634–1635.
<https://doi.org/10.1080/01419870.2011.599403>
- Burns, E. (2010). Developing email interview practices in qualitative research. *Social Research Online*, 15(4), 1-12.

- Børli, H. (1952). *Likevel må du leve: Dikt*. Aschehoug.
- Cardozo, A. E. L. (2018). *Mer enn sol og varme: Transnasjonale norske migranter i Alicante 1965-2014* [Doktorgradsavhandling, Universitetet i Stavanger]. UiS Brage.
<http://hdl.handle.net/11250/2490680>
- Casado-Diaz, M.A. (2009). Social capital in the sun: Bonding and bridging social capital among British retirees. I M. Benson & K. O'Reilly (Red.), *Lifestyle migration: expectations, aspirations and experiences* (s. 87–102). Ashgate Publishing.
- Cohen, E. (1977). Expatriate communities. *Current Sociology*. 24(3), 5–90.
<https://doi.org/10.1177/001139217702400301>
- Danielsen, K, Moen, B.& Helset, A. (2004). Transnasjonale og nasjonale eldrelev: En studie av stedets og hjemmets betydning i eldre år. I Ø. Fuglerud (Red.), *Andre bilder av «de andre»: Transnasjonale liv i Norge*. (s. 33–63). Pax forlag.
- Dann, G. M. S. (1977). Anomie, ego-enhancement and tourism. *Annals of tourism research*, 4(4), 184–194.
- Dehli, F. (2005). *Senor Lyng*. Skald.
- Den norske frisør. (u.å.). Hentet: 13. februar 2023 fra: <https://dennorskefrisor.com/>
- Den norske klubben Gran Canaria. (u.å.). Hentet: 13. februar 2023 fra: <https://dnkgc.com/>
- Det norske legesenteret Centro Medico Noruego Gran Canaria. (u.å.) Hentet 7.mai 2023 fra: <https://www.norsklegesenter.com/>
- Den norske sjømannskirken Gran Canaria. (u.å.). Hentet 13.februar 2023 fra: <https://www.sjomannskirken.no/gran-canaria/>
- Den norske skole Gran Canaria. (u.å.). Hentet 13.februar 2023 fra: <https://www.colegio.no/>
- Den norske skole Gran Canaria. (2015, 15. januar). *Historikk Elevtall*
<https://www.colegio.no/artikkelarkiv/historikk-elevtall>
- Døving, R. (2011). Stedet Syden. *Norsk Antropologisk tidsskrift*, 22(1), 18–36.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2898-2011-01-02>

- Engstam, A. (Red.). (2019). *Vings verden: Ving 60 år*. Ving Norge.
- Fontana, A &, Frey, J. H. (1994). Interviewing the art of science. I N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Red.), *Handbook of qualitative research* (s. 361–376). SAGE
- Frejhagen, G. (2013). *Pionærerne: Svenskar och spanjoerer ville skapa ett turistparadis på Gran Canaria*. Nodias.
- Frejhagen, G. (2016). *Svenska kyrkan & svenska skolan: 50 år på Gran Canaria från sjömän til turister*. Svenska kyrkan Gran Canaria.
- Fuglerud, Ø. (2017). *Migrasjonsforståelse: Flytteprosesser, rasisme og globalisering* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Furseth, I.&, Everett, E. L (2020). *Masteroppgaven. Hvordan begynne – og fullføre* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- Graburn, N. H. H (2001). Secular ritual: A general theory of tourism. I V. L. Smith & M. Brent (Red.). *Hosts and guests revisited: Tourism issues of the 21st Century* (s. 42-50). Cognizant communication corporation.
- Graburn, N. (2011). Binaries and boundaries. *Tourism: An International Interdisciplinary Journal*, 59(3), 391–398.
- Gulliksen, S. (2011). Norwegians in Spain: A society in limbo [Masteroppgave]. Universitetet i Stavanger.
- Gustafson, P. (2002). Tourism and seasonal retirement migration. *Annals of Tourism Research*, 29(4), 899–918. [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(01\)00084-6](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(01)00084-6)
- Gustafson, P. (2009). Your home in Spain: Residential strategies in international retirement migration. I M. Benson & K. O'Reilly (Red.), *Lifestyle Migration: Expectations, Aspirations and Experiences* (s. 69–86). Ashgate Publishing.
- Hannam, K. & Knox, D. (2010). *Understanding tourism: A critical introduction*. SAGE.
- Havgard, H.A. (2003). «Det norske nettverket – norsk frivillighet i syden» I B. M Hovland & O. Agedal (Red.), *Det norske Spania –i sol og skygge: En konferanserapport*

om den nye norske utvandningsbølgen, - og om norsk velferd i utlendighet, (s. 47–48). Diaforsk.

Haug, B., Dann, G. M. & Mehmetoglu, M. (2007). Little Norway in Spain. From tourism to migration. *Annals of Tourism Research*, 34(01), 202–222.

<https://doi.org/10.1016/j.annals.2006.07.011>

Helseth, A. (2000). *Spania – for helsens skyld: En intervjuundersøkelse blant norske pensjonister på Costa del Sol* (NOVA Rapport 2/2000). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Helseth, A., Laulie, M. & Sandlie, H. C. (2003). *Norske pensjonister og norske kommuner i Spania*. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA Rapport 3/200.3

Hjelmeland, K. (2013). Kor står vi – Kor går vi? I *Jubileumshefte for Sjømannskirken på Gran Canaria høsten 2013* (s. 53–64). Den norske sjømannskirken.

Hollinshead, K. (1994). Tourism and the environment. *Annals of Tourism Research*, 21(2), 428–431. [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(94\)90067-1](https://doi.org/10.1016/0160-7383(94)90067-1)

Hoey, B. A. (2009). Pursuing the good life: American narratives of travel and a search for refuge. I M. Benson & K. O'Reilly (Red.), *Lifestyle Migration: Expectations, Aspirations and Experiences* (s. 31–50). Ashgate Publishing.

Haavordsholm, J. (2003). Eldre og pleietrengende i utlendighet. I B. M. Hovland & O. Aagedal (Red.), *Det norske Spania i sol og skygge: En konferanserapport om den nye norske utvandningsbølgen, - og om norsk velferd i utlendighet* (s. 49–52). Diaforsk.

Jacobsen, J. K. S. (1997). Tilbakeblikk på turismen. I J. K. S. Jacobsen & A. Viken (Red.), *Turisme, fenomen og næring* (s. 33–50). Universitetsforlaget.

Jacobsen, J. K. S. (2003). The tourist bubble and the Europeanisation of holiday travel. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 1(1), 71–87.

<https://doi.org/10.1080/14766820308668160>

- Jacobsen, J. K. S. (2014). Feriereiser. I J. K. S. Jacobsen & Viken, A (Red.), *Turisme, fenomen og næring* (4. utg., s. 145–163). Gyldendal akademisk.
- Jacobsen, J. K. S. & Nogués-Pedregal, A. M. (2017). At home or away in Spain: Translocalism and neighbourhood social circles among long-term visitors in Costa Blanca leiscapes. *Tourism Review*, 72(3), 288–302.
<https://doi.org/10.1108/TR-03-2017-0056>
- Jennings, G. (2010). *Tourism research* (2.utg.). Wiley.
- Jennings, G. (2012). Qualitative research methods. I L. Dwyer, A. Gill & N. Seetaram (Red.), *Handbook of research methods in tourism: Quantitative and qualitative approaches*. (s. 309–329). Edward Elgar publishing.
- Kalvø, A. (2002). *Syden*. Gyldendal.
- Krippendorf, K. (1987). Ecological approach to tourism marketing. *Tourism Management*, 8(2), 174–176.
- Langset, M. (2023, 5. april). De fulgte drømmen. 10 nordmenn om langtidslivet på Gran Canaria. *Verdens gang*, s. 20–31.
- Majos, A. (2003). Det norske Spania?: Eksemplet L'Alfas del Pi, Costa Blanca. I B.M Hovland & O.Agedal (Red.), *Det norske Spania –i sol og skygge: En konferanserapport om den nye norske utvandringsbølgen, - og om norsk velferd i utlendighet*, (s. 53–57). Diaforsk.
- Nansen, F. (1926). *Eventyr-lyst: Tale holt som rektor ved St.Andrews universitet*. Jacob Dybwads forlag.
- Nash, D. (1970). *A community in limbo: An anthropological study of an American community abroad*. Indiana University Press.
- Nudrali, O. & O'Reilly, K. (2009). Lifestyle migration: Escaping to the good life. I M. Benson & K. O'Reilly (Red.), *Lifestyle migration: Expectations, aspirations and experiences* (s. 137–152). Ashgate Publishing.
- Norsk boligservice. Hentet 13.februar 2023 fra: <https://www.norskboligservice.com/>

- Odden, G. (2018). *Internasjonal migrasjon: En samfunnsvitenskaplig innføring*. Fagbokforlaget.
- Opdahl, L. (2015). *Kan sjømannskirken bidra til å styrke kristen tilhørighet?: En surveyundersøkelse om nordmenns grunner for å være til stede på sjømannskirken og deres ønsker for å (skulle) være (mer) aktiv i kirkelig sammenheng i Norge* [Masteroppgave]. Det teologiske menighetsfakultetet.
- O'Reilly, K. (2000). *The British on the Costa del Sol: Transnational identities and local communities*. Routledge.
- O'Reilly, K. (2009). The children of the hunters: Self-realization projects and class reproduction. I M. Benson & K. O'Reilly (Red.), *Lifestyle migration: expectations, aspirations, and experiences* (s.103–119). Ashgate Publishing.
- O'Reilly, K. & Benson, M. (2009). Lifestyle Migration: Escaping to the Good Life. I.M. Benson & K. O'Reilly (Red.), *Lifestyle Migration: Expectations, Aspirations and Experiences* (s. 1–13). Ashgate Publishing.
- O'Reilly, K. (2012). *Ethnographic methods* (2. utg.) Routledge.
- O'Reilly, K. (2017). The British on the Costa del sol twenty years on: A story of liquids and sediments. *Nordic Journal of Migration Research*, 7(3), 139–147.
- Pahlevan-Sharif, S., Mura, P. & Vijesinghe, S. N. R. (2020). Qualitative online research in tourism systematic review of the literature. *Tourism Review*, 75(2), 448-465
- Ravenstein, E. G. (1889). The laws of migration. *Journal of the Statistical Society*, 52 (2), 241–305.
- Repstad, P. (2007). *Mellom nærhet og distanse: Kvalitative metoder i samfunnsfag* (4. rev. utg.). Universitetsforlaget.
- Russel B. H. (2011). *Research methods in anthropology: Qualitative and quantitative approaches* (5. utg.). Altamira press.
- Ryvik, H. (2022, 30. september). *Arguineguín, en norsk høyborg på Gran Canaria*. Canariajournalen. <https://www.canariajournalen.no/Om-Kanarioeyene/Byer-og-steder/Fakta-om-Arguineguin>

- Selstad, L., Nogués-Pedregal, A. M. & Jacobsen, J. K. S. (2018). Practices in-between: Norwegian long-term visitors in Mediterranean Spain. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 18(3), 223–236.
<https://doi.org/10.1080/14766825.2018.1540631>
- Selänniemi, T. (2001). Pale skin on playa del anywhere: Finnish tourists in the limonoid south. I V. L. Smith & M. Brent (Red.), *Hosts and guests revisited: Tourism issues of the 21st Century* (s. 80–92). Cognizant communication office.
- Selänniemi, T. (2003). On holiday in the limonoid playground: Place, time and self in tourism. I K.S. Chon & T. Bauer, & B.Mckercher (Red.), *Sex and Tourism: Journeys of Romance, Love and Lust*. (s. 19–31). Taylor & Francis.
- Selänniemi, T. (2016). Rite of passage. I J. Jafari & H. Xiao (Red.), *Enclypodia of Tourism* (s. 799–800). https://doi.org/10.1007/978-3-319-01384-8_487
- Simon, S. Miller, A & Eames, A. (2001). The British presence. I P. Barrett & B. Bell (Red.), *Insight guide: Gran Canaria, Fuerteventura, Lanzarote* (s. 62–63). APA Publications.
- Siu, P. S. P. (1952). The sojourner. *American Journal of Sociology*, 58(1), 34–44.
- Språkrådet. (2017, 30. juni) *Syden*. <https://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/hva-skjer/Aktuelt-ord/syden/>
- Turner, V. W. (1995). *The ritual process: Structure and anti-structure*. Aldine de Gruyter. (Opprinnelig utgitt 1969).
- Turner, V. W. (1999). Midt imellom. Liminalfasen i overgangsriter (E. Ringen, Overs.) I van Gennep, *Rites the passage. Overgangsriter* (s. 131–145). Pax. (Opprinnelig utgitt 1909).
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3.utg.). Gyldendal norsk forlag.
- Urry, J. & Larsen, J. (2011). *The tourist gaze 3.0* (3. utg.). SAGE.
- Valle Marina. Hentet 13. februar 2023 fra: <https://www.vallemarina.no/>

- Van Den Abbeele, G. (1980). Sightseers: The tourist as theorist [Anmeldelse av boken *The Tourist: A New Theory of the Leisure Class*, av D. MacCannell]. *Diacritics*, 10(4), 3–14. <https://doi.org/10.2307/464862>
- van Gennep, A. (1999). *Rites de passage. Overgangsriter* (E. Ringen, Overs.). Pax. (Opprinnelig utgitt 1909).
- Vartdal, I. B. (2007). *Et lukket paradis? En studie av hverdagen til norske ungdommer i Spania* [Masteroppgave, Universitetet i Oslo]. DUO vitenarkiv. <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-16224>
- Vi som trives på Gran Canaria. (u.å). [Facebook]. Hentet 2.mai.2023 fra <https://www.facebook.com/groups/Vi.Som.Trives.Pa.Gran.Canaria/>
- Voida, A., Mynatt, E. D., Erickson, T. & Kellogg, W. A. (2004). Interviewing over instant messaging. I *CHI '04 Extended Abstracts on Human Factors in Computing Systems: April 24–29, 2004, Vienna, Austria* (s. 1344–1347). Association for Computing Machinery. <https://doi.org/10.1145/985921.986060>
- Walsh, K. (2022). Returning lifestyle migrants. I R. King & K. Kuschminder (Red.), *Handbook of return migration* (s. 270–312). Edward Elgar Publishing. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/tromsoub-ebooks/detail.action?docID=6869396>
- Walton, J. K. (2009). Histories of tourism. I T. Jamal & M. Robinson (Red.), *The Sage handbook of tourism studies*.(s. 115–125). Sage publications.
- Wiig, F. L. (Red.). (2009). *Charter: 50 år til Syden*. Vega forlag.
- Williams, A. M. & Hall, C. M. (2000). Tourism and migration: New relationships between production and consumption. *Tourism Geographies*, 2(1), 5-27. <https://doi.org/10.1080/146166800363420>
- Aas, K., Andersen, T. (2000). Rapport: Vurdering av noen viktige helse- og trivselsmessige forhold ved sammenlikning av de vinter-klimatiske forhold i Norge og Tauro., Mogan kommune på Grand Canaria. https://www.colegio.no/sites/default/files/filemanager/dokumenter/rapport_kjellaas.pdf
- Aasbø, M. (2009). *De lærte oss oss å reise: 50 år med norsk charterturisme*. Columbus forlag.

